

ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Η' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΞΗΡΑΚΗΣ

ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1927

Handwritten notes and signatures on the right margin.

ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Η' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου

42268

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΡΔΟΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗΣ
ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
1927

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΟΝΗΤΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

1. Γράμματα καὶ διαίρεσις αὐτῶν.

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶνε 24, ἦτοι κεφαλαία : Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω

—μικρά : α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

§ 2. Ἐκ τῶν 24 γραμμάτων τὰ μὲν ἑπτὰ, ἦτοι τὰ α, ε, η, ι, ο, υ, ω, λέγονται φωνήεντα, τὰ δὲ λοιπὰ δέκα καὶ ἑπτὰ, ἦτοι : τὰ β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ, λέγονται σύμφωνα.

§ 3. Ἐκ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων τὰ ε καὶ ο λέγονται βραχέα, τὰ η καὶ ω λέγονται μακρά, τὰ α, ι, υ λέγονται δίχρονα, διότι εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς εἶναι μακρά, εἰς ἄλλας δὲ βραχέα.

ΣΗΜ. Σημεῖον τῆς μὲν βραχύτητος τῶν διχρόνων εἶνε τὸ ὀ, τῆς δὲ μακρότητος τὸ—·σῶμᾶ, ψῦχή.

§ 4. Ἐκ τῶν 17 συμφώνων

α') τὰ β, γ, δ, θ, κ, π, τ, φ, χ λέγονται ἄφωνα·

β') τὰ λ, μ, ν, ρ, σ λέγονται ἡμίφωνα·

γ') τὰ ζ, ξ, ψ λέγονται διπλᾶ.

§ 5. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται

α') κατὰ μὲν τὸ κυριώτερον ἐκ τῶν φωνητικῶν ὄργάνων, μὲ τὰ ὁποῖα προφέρονται, εἰς οὐρανισκόφωνα κ, γ, χ,· εἰς χειλόφωνα π, β, φ καὶ εἰς ὀδοντόφωνα τ, δ, θ.

β') κατὰ δὲ τὴν ψιλὴν (=λεπτὴν) ἢ δασεῖαν (=παχεῖαν) ἢ μέσην (μεταξὺ λεπτῆς καὶ παχείας) πνοήν, ἢ ὁποῖα ἐξέρχεται ἐκ τοῦ λάρυγγος καὶ συνοδεύει αὐτὰ κατὰ τὴν προφορὰν, εἰς ψιλὰ κ, π, τ, εἰς μέσα γ, β, δ καὶ εἰς δασέα χ, φ, θ.

ΣΗΜ. Τὰ ἄφωνα, τὰ ὁποῖα προφέρονται μὲ τὸ ἴδιον φωνητικὸν ὄργανον, λέγονται ὁμόφωνα.

Πίναξ διαιρέσεως τῶν ἀφώνων.

	οὐρανισκόφωνα	χειλόφωνα	ὀδοντόφωνα
ψιλὰ	κ	π	τ
μέσα	γ	β	δ
δασέα	χ	φ	θ

§ 6. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται

α') εἰς τὰ ὑγρά λ, ρ

β') εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν καὶ

γ') εἰς τὸ συριστικὸν σ.

2. Δίφθογγοι.

§ 7. Δύο φωνήεντα προφερόμενα μὲ μίαν φωνὴν ἀποτελοῦν δίφθογγον.

§ 8. Αἱ δίφθογγοι εἶναι δύο εἰδῶν, ἤτοι κύριαι καὶ καταχρηστικαί. Κύριαι μὲν εἶναι αἱ αἰ, εἰ, οἰ, υἰ, αὐ, εὐ, ἦυ, οὐ, καταχρηστικαὶ δὲ αἱ α, η, φ.

ΣΗΜ. Ὅπου τὰ συμπλέγματα αἰ, εἰ, οἰ, υἰ, αὐ, εὐ, ἦυ, οὐ δὲν ἀπατελοῦν δίφθογγον, θέτομεν ὑπεράνω τοῦ δευτέρου φωνήεντος δύο στιγμάς, αἱ ὁποῖαι φανερώουσι ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ προφέρωνται χωριστά· πυρκαϊά, ἀϋπνία. Αἱ δύο αὗται στιγμαὶ λέγονται διαλυτικὰ σημεῖα.

§ 9. Αἱ δίφθογγοι εἶναι μακροαί.

Ἐξαιρέσεις. Βραχεῖαι εἶναι αἱ δίφθογγοι αἰ καὶ οἰ, ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως καὶ δὲν ἀκολουθῆ σύμφωνον τῆς ἰδίας λέξεως· χῶραι, κῆποι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

1. Συλλαβαί.

§ 1. Συλλαβαὶ λέγονται τὰ μέρη τῆς λέξεως, τὰ ὁποῖα προφέρονται μὲ μίαν πνοήν· λέ-γω.

§ 2. Ἡ συλλαβὴ δύναται νὰ ἀποτελῆται

α') ἀπὸ ἓν φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον μόνον· αἰ-ῶ-νι-ος·

β') ἀπὸ ἓν φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον μαζὶ μὲ ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα· ἄν-θρω-πος, σφαι-ρα, στρο-φή.

§ 3. Αἱ λέξεις ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συλλαβῶν, τὰς ὁποίας ἔχουν, λέγονται

α') μονοσύλλαβοι, ὅταν ἔχουν μίαν μόνον συλλαβήν· σύ, φῶς.

β') δισύλλαβοι, ὅταν ἔχουν δύο συλλαβάς· ῥό-δον·

γ') τρισύλλαβοι, ὅταν ἔχουν τρεῖς συλλαβάς· ἄν-θρω-πος·

δ') πολυσύλλαβοι, ὅταν ἔχουν συλλαβάς περισσότερας ἀπὸ τρεῖς· δι-δά-σκα-λος.

§ 4. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἡ πρὸ τῆς ληγούσης παραλήγουσα καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης προπαραλήγουσα.

2. Συλλαβισμός.

§ 5. Συλλαβισμὸς λέγεται ὁ χωρισμὸς τῶν λέξεων εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῶν.

§ 6. Ὁ συλλαβισμὸς γίνεται ὡς ἑξῆς:

α') ὅταν ἐν σύμφωνον εὐρίσκειται μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζεται μὲ τὸ ἀκόλουθόν του φωνῆεν· ἄ-γι-ος, δό-ξα·

β') ὅταν δύο σύμφωνα εὐρίσκονται μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχη Ἑλληνικὴ λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ δύο αὐτὰ σύμφωνα, "εἰ δὲ μή, χωρίζονται· πέ-τρα (τράπεζα)—ἀλλὰ ἄρ-τος, ἴπ-πος.

γ') ἄφωνον μετὰ ἀκολουθοῦντος μ ἢ ν συλλαβίζονται καὶ τὰ δύο μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχει Ἑλληνικὴ λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα· βα-θμὸς δά-φνη·

δ') ὅταν τρία σύμφωνα εὐρίσκονται μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχη Ἑλληνικὴ λέξις ἀρχίζουσα ἢ καὶ ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ σύμφωνα ἢ κατ' ἄλλο μόνον ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα· ἄ-στρα-πὴ (στρέφω), ἐ-χθρὸς (χθές), ἰ-σχνὸς (σχῆμα).

Ὅταν τοῦτο δὲν συμβαίνει, τότε τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ ἄλλα δύο μὲ τὸ ἀκόλουθον· ἄρ-κτος·

ε') τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των· προ-λέ-γω, ἀπ-έχω, ἕξ-ῆλθον δυσ-τυχής.

3. Χρόνος συλλαβῶν.

§ 7. Συλλαβή, ἡ ὅποια ἔχει βραχὺ φωνῆεν, λέγεται βραχεῖα· νέ-ος.

§ 8. Συλλαβή, ἡ ὁποία ἔχει μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον, λέγεται φύσει μακρά· χαί-ρω.

§ 9. Συλλαβή, ἡ ὁποία ἔχει βραχὺ φωνῆεν καὶ κατόπιν αὐτοῦ δύο ἢ τρία σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν, λέγεται θέσει μακρά· κό-σμος, ἐ-χθρός, τό-ξον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ι. Τόνοι καὶ πνεύματα.

§ 1. Ἐκάστῃς λέξεως μία συλλαβὴ προφέρεται μὲ ἰσχυροτέραν φωνὴν ἢ ἄλλαι συλλαβαί. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προφέρεται μὲ ἰσχυροτέραν φωνήν, λέγεται τονιζομένη συλλαβή.

§ 2. Ὑπεράνω τῶν τονιζομένων συλλαβῶν θέτομεν σημεῖά τινα, τὰ ἑποῖα καλοῦνται τόνοι.

§ 3. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἤτοι ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (¨).

§ 4. Τὸν τόνον θέτομεν ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος τῆς τονιζομένης συλλαβῆς.

§ 5. Ἡ ὀξεῖα δύναται νὰ τεθῆ καὶ εἰς τὴν λήγουσαν καὶ εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

§ 6. Ἡ βαρεῖα δύναται νὰ τεθῆ μόνον εἰς τὴν λήγουσαν.

§ 7. Ἡ περισπωμένη δύναται νὰ τεθῆ εἰς τὴν λήγουσαν καὶ εἰς τὴν παραλήγουσαν.

§ 8. Ὡς πρὸς τὸν τονισμόν μία λέξις λέγεται

α') ὀξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ λήγουσα αὐτῆς· πτηνόν·

β') παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ παραλήγουσα αὐτῆς· λόγος·

γ') προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ προπαραλήγουσα αὐτῆς· τράπεζα·

δ') περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἢ λήγουσα αὐτῆς· τιμῶ·

ε') προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἢ παραλήγουσα αὐτῆς· μῆλον·

ς') βαρύτονος, εάν ή λήγουσα αὐτῆς δὲν ἔχη μήτε ὀξεϊαν μήτε περισπωμένην· γράφω, ἄνθρωπος, μῆλον.

§ 9. Καί αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις δέχονται ἓνα ἐκ τῶν τόνων· μῆν, πῦρ.

§ 10. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆν ἢ δίφθογγον, λαμβάνουσι καὶ ἄλλο σημεῖον, τὸ ὁποῖον λέγεται πνεῦμα.

§ 11. Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ (') καὶ ἡ δασεῖα (").

§ 12. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ υ, λαμβάνουσι δασεῖαν· ὕπνος, ὑψηλός.

§ 13. Δασεῖαν θέτομεν καὶ ὑπεράνω τοῦ ρ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως· ῥόδον.

§ 14. Τὸ πνεῦμα, καθὼς καὶ τὸν τόνον, θέτομεν

α') ὑπεράνω μὲν τῶν μικρῶν γραμμάτων, ἔμπροσθεν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄνω τῶν κεφαλαίων· ἄνθρωπος, ἄμαξα— Ἀριστείδης, Ἑλλάς·

β') εἰς τὰς κυρίας διφθόγγους ὑπεράνω τοῦ δευτέρου φωνήεντος· οἰκία, εὐρίσκω·

γ') ὅταν ἡ ἴδια συλλαβὴ ἔχει πνεῦμα καὶ τόνον, τότε τὴν μὲν ὀξεϊαν ἢ βαρεῖαν θέτομεν κατόπιν τοῦ πνεύματος, τὴν δὲ περισπωμένην ὑπεράνω αὐτοῦ· ἄνθος, ἄμαξα, ἦτο, εὖρον.

2. Γενικοὶ κανόνες τοῦ τονισμοῦ.

§ 15. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

α') Οὐδεμία λέξις τονίζεται ἀνωτέρω τῆς προπαραλήγουσας.

β') Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· ἄνθρωπον·

γ') Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη ἐξύνεται· ἄνθρωπος, λέγομεν.

δ') Πᾶσα βραχεία συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται· λέγω, νέος.

ε') Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται· μήτηρ, παιδεύω.

ς) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται· κῆπος.

ζ') Ἡ ὀξεῖα τῆς ληγούσης γίνεται βαρεῖα, όταν δὲν ἀκολουθῆ σημεῖον στίξεως.

η') Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμόν θεωρεῖται βραχεία· αὔλαξ, δόξα.

3. Ἄτονοι λέξεις.

§ 16. Αἱ ἐξῆς ὀκτὼ μονοσύλλαβοι λέξεις δὲν ἔχουν τόνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ἄτονοι λέξεις·

α') τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου· ὀ, ἦ, οἶ, αἶ·

β') τρεῖς προθέσεις· εἰς, ἐκ (ἢ ἐξ), ἐν·

γ') τὸ ἐπίρρημα ὡς.

Ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

§ 17. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις συμπεφέρονται τόσον σφιγκτὰ μὲ τὴν προηγούμενην λέξιν, ὥστε ἢ ἀποβάλλουν τὸν τόνον τῶν ἢ μεταβιάζουν αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως ὡς ὀξεῖαν. Αἱ λέξεις αὗται λέγονται ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἢ ἐγκλιτικά.

§ 18. Ἐγκλιτικὰ εἶναι:

α') οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μέ—σοῦ, σοί, σέ—τοῦ, τῆς, τὸ—μας—σᾶς—τῶν, τούς, τάς, τά·

β') ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί εἰς ὄλους τοὺς τύπους τῆς·

γ') τὰ ἐπιρρήματα ποτέ (= κάποτε), ποῦ (= κάπου), πῶς (= κάπως).

§ 19. Τὰ ἐγκλιτικά χάνουν τὸν τόνον των

α') ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη· σοφός τις, σοφοί τινες, τιμῶ σε, τιμῶ τινα·

β') ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε παροξύτονος, ἡ δὲ ἐγκλιτικὴ μονοσύλλαβος· φίλος μου.

§ 20. Τὰ ἐγκλιτικά μεταβιάζουσι τὸν τόνον των εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖαν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικὴ καὶ αὐτὴ· ἀνθρωπός τις, δῶρά τινα, ἕκ τινος, εἶπέ τις τί ποτε.

§ 21. Ὅλα τὰ δισύλλαβα ἐγκλιτικά φυλάττουσι τὸν τόνον των, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος· φίλοι τινές, ἔζη ποτέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ι. Ἐκθλιψις.

§ 1. α') Ἐκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέως φωνήεντος μιᾶς λέξεως, ὅταν καὶ ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν.

β') Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), τὴν ὅποιαν θέτομεν ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος· παρ' ἐμοῦ (παρὰ ἐμοῦ), ὑπ' αὐτοῦ (ὑπὸ αὐτοῦ).

§ 2. Ἐὰν πρὸ τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος ὑπάρχη σύμφωνον ἄφωνον ψιλὸν (κ, π, τ), ἡ δὲ ἐπομένη λέξις ἔχη δασείαν, τότε τὸ ψιλὸν μεταβάλλεται εἰς τὸ ὁμόφωνόν του δασὺ (τὸ κ εἰς

χ, τὸ π εἰς φ, τὸ τ εἰς θ)· ὑφ' ἡμῶν (ὑπὸ ἡμῶν), καθ' ἐκάστην (κατὰ ἐκάστην).

§ 3. Ἐκθλιψις γίνεται καὶ εἰς τὰς συνθέτους λέξεις, ἀλλὰ δὲν θέτομεν εἰς αὐτὰς ἀπόστροφον· παρέχω (παρὰ+ἔχω).

2. Συναίρεσις.

§ 4. Συναίρεσις λέγεται ἢ ἐντὸς μιᾶς λέξεως συγχώνευσις δύο ἀλλεπαλήλων φωνηέντων, ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου, εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθογγον· ὄρη (ὄρεα), νοῦς (νό-ος), τιμᾶ (τιμάει), νοῦ (νό-ου).

3. Κράσις.

§ 5. α') Κράσις λέγεται ἢ συγχώνευσις εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθογγον τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ διφθογγον τῆς ἀκολουθοῦσας λέξεως οὕτως ὥστε αἱ δύο λέξεις γίνονται μία.

β') Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἢ κορωνίς ('), τὴν ὁποίαν θέτομεν ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως· τοῦλάχιστον (τὸ ἐλάχιστον), τοῦναντίον (τὸ ἐναντίον), κᾶν (καὶ ἄν).

4. Εὐφωνικὰ σύμφωνα.

§ 6. Εὐφωνικὰ σύμφωνα λέγονται τὸ ν καὶ ς, διότι ταῦτα χάριν εὐφωνίας προσθέτομεν εἰς τὸ τέλος ὠρισμένων λέξεων, αἱ ὁποῖαι τελειώνουν εἰς φωνῆεν, δταν καὶ ἢ ἀκόλουθος λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν.

§ 7. Τὸ ν λαμβάνουν

α') αἱ δοικαὶ πληθυντικαί, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς σι (ξι, ψι)·
σώμασι (ν)·

β') τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τῶν ῥημάτων, τὸ ὁποῖον λή-
γει εἰς ε· ἔγραφε (ν)·

γ') τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τῶν ῥημάτων, τὸ ὁποῖον
λήγει εἰς σι· γράφουσι (ν)·

δ') αἱ λέξεις εἴκοσι, παντάπασι, πέρουσι.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. Μέρη τοῦ λόγου καὶ διαίρεσις αὐτῶν.

§ 1. Μέρη τοῦ λόγου ὀνομάζονται τὰ διάφορα εἶδη τῶν λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ὁ λόγος.

§ 2. Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι δέκα, ἦτοι ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ῥῆμα, μετοχή, πρόφθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

§ 3. Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται· ἡ δὲ πρόφθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται ἀκλιτά, διότι δὲν κλίνονται.

§ 4. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

2. Παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν.

§ 5. α') Τὰ πτωτικά ἔχουν γένος, ἀριθμόν, πτώσιν καὶ κλίσιν.

β') Τὸ γένος, ὁ ἀριθμός, ἡ πτώσις καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

§ 6. Τὰ γένη εἶναι τρία, ἤτοι τὸ ἀρσενικόν, τὸ θηλυκὸν καὶ τὸ οὐδέτερον.

§ 7. Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο, ἤτοι ὁ ἐνικός καὶ ὁ πληθυντικός.

§ 7. Αἱ πτώσεις εἶναι πέντε, ἤτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται ὀρθαὶ ἢ εὐθεῖαι πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγια.

§ 9. Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἤτοι, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

3. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 10. α') (Ὀνόματα) οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποια φανερώουν 1) πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα καὶ 2) πράξιν ἢ κατάστασιν ἢ ιδιότητα· ἄνθρωπος, ἵππος, δένδρον — ἐργασία, εὐτυχία, ἐπιμέλεια.

β') Ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν ὅσα μὲν φανερώουν πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα, λέγοντι συγκεκριμένα, ὅσα δὲ φανερώουν πράξιν ἢ κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται ἀφηρημένα.

§ 11. Τὰ οὐσιαστικὰ εἶνε κύρια ἢ προσηγορικά.

α') Κύρια λέγονται τὰ οὐσιαστικά, μὲ τὰ ὅποια ὀνομάζομεν ἓν ὀρισμένον πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα πρὸς διάκρισιν αὐτοῦ ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα· Ἀριστείδης, Ἀθῆναι, Ὀλυμπος.

β') Προσηγορικά λέγονται τὰ οὐσιαστικά, μὲ τὰ ὅποια ὀνομάζομεν ὀλόκληρον τάξιν ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζῳῶν ἢ πραγμάτων· ἄνθρωπος, πόλις, ὄρος.

4. Ἄρθρον.

§ 12. Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις ὁ, ἦ, τό, τὰς ὁποίας θέτομεν συνήθως πρὸ τῶν ὀνομάτων καὶ αἰτινες εἶναι] διακριτικῶν σημεῖον τοῦ γραμματικοῦ γένους αὐτῶν, λέγονται μετρίμιαν λέξιν ἄρθρον.

§ 13. Τὸ ἄρθρον κλίνεται ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
ὄνομ.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τὰ
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	τούς	τάς	τὰ
κλητ.	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ	ὦ

ΣΗΜ. Τὸ ὦ τῆς κλητικῆς εἶναι ἐπιφώνημα καὶ οὐχὶ ἄρθρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

§ 1. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει οὐσιαστικὰ ἄρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ος καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ον.

§ 2. Παραδείγματα·

α΄) ἄρσενικῶν

Ἐνικός

ὄνομ.	ὁ	γεωργ-ὸς	κῆπ-ος	ἄνθρωπ-ος
γεν.	τοῦ	γεωργ-οῦ	κῆπ-ου	ἄνθρώπ-ου
δοτ.	τῷ	γεωργ-ῷ	κῆπ-ῳ	ἄνθρώπ-ῳ
αἰτ.	τὸν	γεωργ-ὸν	κῆπ-ον	ἄνθρωπ-ον
κλητ.	ὦ	γεωργ-ὲ	κῆπ-ε	ἄνθρωπ-ε

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	γεωργ-οἶ	κῆπ-οι	ἄνθρωπ-οι
γεν.	τῶν	γεωργ ὦν	κῆπ-ων	ἀνθρώπ-ων
δοτ.	τοῖς	γεωργ-οῖς	κῆπ-οις	ἀνθρώπ-οις
αἰτ.	τοῦς	γεωργ-οῦς	κῆπ-οὺς	ἀνθρώπ-οὺς
κλητ.	ὦ	γεωργ-οἶ	κῆπ-οι	ἄνθρωπ-οι

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά· ὁ ἀγρός, ὁ ἀειτός, ὁ ἰατρός, ὁ καιρός, ὁ καρπός, ὁ κεραυνός, ὁ οὐρανός, ὁ στρατός, ὁ τροχός, ὁ χορός—ὁ δῆμος, ὁ δοῦλος, ὁ κλῆρος, ὁ κόπος, ὁ λίθος, ὁ λόχος, ὁ λόφος, ὁ νόμος, ὁ οἶκος, ὁ οἶνος, ὁ τόπος — ὁ ἄγγελος, ὁ ἄνεμος, ὁ διδάσκαλος, ὁ πόλεμος.

β') θηλυκῶν

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ἡ	ἐδ-ὲς	νῆσ-οε	ἐλαφ-οε
γεν.	τῆς	ἐδ-οῦ	νῆσ-ου	ἐλάφ-ου
δοτ.	τῇ	ἐδ-ῶ	νῆσ-ω	ἐλάφ-ω
αἰτ.	τῆν	ἐδ-ὸν	νῆσ-ον	ἐλαφ-ον
κλητ.	ὦ	ἐδ-ὲ	νῆσ-ε	ἐλαφ-ε

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	αἱ	ἐδ-οἶ	νῆσ-οι	ἐλαφ-οι
γεν.	τῶν	ἐδ-ῶν	νῆσ-ων	ἐλάφ-ων
δοτ.	ταῖς	ἐδ-αῖς	νῆσ-οις	ἐλάφ-οις
αἰτ.	τὰς	ἐδ-οῦς	νῆσ-οὺς	ἐλάφ-οὺς
κλητ.	ὦ	ἐδ-οἶ	νῆσ-οι	ἐλαφ-οι

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά· ἡ δοκός, ἡ κιβωτός—ἡ νόσος, ἡ ῥάβδος, ἡ ψῆφος—ἡ ἄμπελος, ἡ ἥπειρος, ἡ κάμηλος, ἡ κάμιμος, ἡ κυπάρισσος, ἡ χερσόνησος.

γ') οὐδετέρων

Ἑνικός

ὄνομ.	τὸ	πιτην-ὸν	μήλ-ον	πρόβατ-ον
γεν.	τοῦ	πιτην-οῦ	μήλ-ου	προβάτ-ου
δοτ.	τῷ	πιτην-ῶ	μήλ-ω	προβάτ-ω
αἰτ.	τὸ	πιτην-ὸν	μήλ-ον	πρόβατ-ον
κλητ.	ὦ	πιτην-ὸν	μήλ-ον	πρόβατ-ον

Πληθυντικός

ὄνομ.	τὰ	πιτην-ἄ	μήλ-α	πρόβατ-α
γεν.	τῶν	πιτην-ῶν	μήλ-ων	προβάτ-ων
δοτ.	τοῖς	πιτην-οῖς	μήλ-οις	προβάτ-οις
αἰτ.	τὰ	πιτην-ἄ	μήλ-α	πρόβατ-α
κλητ.	ὦ	πιτην-ἄ	μήλ-α	πρόβατ-α

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά· τὸ λουτρόν, τὸ πτερόν, τὸ φυτόν—τὸ δένδρον, τὸ δῶρον, τὸ ἔργον, τὸ ξύλον, τὸ ὄπλον, τὸ πλοῖον, τὸ σῦκον, τὸ σχολεῖον, τὸ φύλλον—τὸ δίκτυον, τὸ θέατρον, τὸ θερμομέτρον, τὸ μάγμαρον, τὸ μέταλλον, τὸ πέταλον, τὸ πρόσωπον, τὸ σπήλαιον.

§ 3. Τὸ μέρος τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν μεταβάλλεται κατὰ τὴν κλίσιν, ὀνομάζεται θέμα.

§ 4. Καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν τῆς 6' κλίσεως.

α') ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἑνικ.	ὄνομ.	ος	Πληθ.	ὄνομ.	οι
	γεν.	ου		γεν.	ων
	δοτ.	ω		δοτ.	οις
	αἰτ.	ον		αἰτ.	ους
	κλητ.	ε		κλητ.	οι

β') οὐδετέρων

Ἐνικ. ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ.	ον
γεν.	ου
δοτ.	φ
Πληθ. ὄνομ. αἰτ., καὶ κλητ.	α
γεν.	ων
δοτ.	οις

§ 5. Παρατηρήσεις περὶ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς β' κλίσεως.

α') Ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ καὶ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τῆς δευτέρας κλίσεως, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, ὀξύνονται· γεωργός, γεωργόν, γεωργέ—γεωργοί, γεωργοῦς, γεωργοί.

β') Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ καὶ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τῆς δευτέρας κλίσεως, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται· γεωργοῦ, γεωργῶ — γεωργῶν, γεωργοῖς.

γ') Τῶν οὐδετέρων τῆς δευτέρας κλίσεως ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ ἔχουν τὸν ἴδιον τύπον.

δ') Τὸ α εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων εἶνε βραχύ· μῆλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει οὐσιαστικὰ ἀρσενικά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς ας καὶ εἰς ης καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς α καὶ εἰς η.

§ 2. Παραδείγματα 1) Θηλυκῶν

α') εἰς ἦ

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ἦ	φων-ἦ	λίμν-η
γεν.	τῆς	φων-ῆς	λίμν-ης
δοτ.	τῆ	φων-ῆ	λίμν-η
αἰτ.	τῆν	φων-ῆν	λίμν-ην
κλητ.	ὦ	φων-ῆ	λίμν-η

Πληθυντικὸς

ὄνομ-	αἶ	φων-αἶ	λίμν αι
γεν.	τῶν	φων-ῶν	λιμν-ῶν
δοτ.	ταῖς	φων-αῖς	λίμν αις
αἰτ.	τὰς	φων ἄς	λίμν-ας
κλητ.	ὦ	φων-αἶ	λίμν-αι

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά·
 ἡ ἀρχή, ἡ βροντή, ἡ ἐορτή, ἡ κεφαλή, ἡ κορυφή, ἡ μηχανή, ἡ πηγὴ, ἡ πληγὴ, ἡ σκηνή, ἡ σταφυλή, ἡ τιμή, ἡ τροφή, ἡ ψυχὴ—ἡ γνώμη, ἡ δίκη, ἡ ζώνη, ἡ θήκη, ἡ κλί-
 νη, ἡ κόμη, ἡ νίκη, ἡ στέγη, ἡ στήλη, ἡ τύχη, ἡ χελώνη.

β') εἰς α

1) εἰς α καθαρὸν

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ἦ	πλευρ-ἄ	οἰκί-α	γέφυρ-α
γεν.	τῆς	πλευρ-ᾶς	οἰκί-ας	γεφύρ-ας
δοτ.	τῆ	πλευρ-ᾶ	οἰκί-α	γεφύρ-α
αἰτ.	τῆν	πλευρ-ᾶν	οἰκί-αν	γέφυρ-αν
κλητ.	ὦ	πλευρ-ᾶ	οἰκί-α	γέφυρ-α

Πληθυντικός

ὄνομ.	αἱ	πλευρ·αἱ	οἰκί·αι	γέφυρ·αι
γεν.	τῶν	πλευρ·ῶν	οἰκι·ῶν	γεφυρ·ῶν
δοτ.	ταῖς	πλευρ·αῖς	οἰκί·αις	γεφύρ·αις
αἰτ.	τάς	πλευρ·άς	οἰκί·ας	γεφύρ·ας
κλητ.	ᾧ	πλευρ·αἰ	οἰκί·αι	γέφυρ·αι

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπος κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά· ἡ ἀγορά, ἡ γενεά, ἡ οὐρά, ἡ περιστέρα, ἡ φρουρά, ἡ φωλεὰ — ἡ ἐλαία, ἡ ἡμέρα, ἡ κακία, ἡ καρδία, ἡ σημαία, ἡ τιμωρία, ἡ φιλία, ἡ χώρα, ἡ ὄρα — ἡ ἄγκυρα, ἡ ἀλήθεια, ἡ μάχαιρα, ἡ οἰκογένεια.

2) εἰς α μὴ καθαρόν

Ἑνικός

ὄνομ.	ἡ	γλώσσ·α	τράπεζ·α
γεν.	τῆς	γλώσσ·ης	τραπέζ·ης
δοτ.	τῇ	γλώσσ·ῃ	τραπέζ·ῃ
αἰτ.	τὴν	γλώσσ·αν	τράπεζ·αν
κλητ.	ᾧ	γλώσσ·α	τράπεζ·α

Πληθυντικός

ὄνομ.	αἱ	γλώσσ·αι	τράπεζ·αι
γεν.	τῶν	γλώσσ·ῶν	τραπέζ·ῶν
δοτ.	ταῖς	γλώσσ·αῖς	τραπέζ·αῖς
αἰτ.	τάς	γλώσσ·ας	τραπέζ·ας
κλητ.	ᾧ	γλώσσ·αι	τράπεζ·αι

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς τὰ οὐσιαστικά· ἡ δίψα, ἡ δόξα, ἡ μοῦσα, ἡ πείνα, ἡ ῥίζα — ἡ ἄμαξα, ἡ θάλασσα, ἡ μέλισσα.

§ 3. Αἱ καταλήξεις τῶν θηλυκῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι :

α) τῶν εἰς *η*

β) τῶν εἰς *α*

Ἐνικὸς

ὄνομ.	<i>η</i>	<i>α</i>
γεν.	<i>ης</i>	<i>ας ἤ ης</i>
δοτ.	<i>η</i>	<i>α ἤ η</i>
αἰτ.	<i>ην</i>	<i>αν</i>
κλητ.	<i>η</i>	<i>α</i>

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	<i>αι</i>
γεν.	<i>ων</i>
δοτ.	<i>αις</i>
αἰτ.	<i>ας</i>
κλητ.	<i>αι</i>

§ 4. Παρατηρήσεις περὶ τῶν θηλυκῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως.

α') Τὸ *α* τῶν θηλυκῶν τῆς πρώτης κλίσεως λέγεται καθαρόν, ἂν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχει φωνήεν ἢ ρ, μὴ καθαρὰν δέ, ἂν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχει σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ· οἰκία, γενεά, χώρα, — ὄριζα, μοῦσα.

β') Τὸ καθαρὸν *α* φυλάττεται εἰς ὅλον τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

γ') Τὸ μὴ καθαρὸν *α* εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τρέπεται εἰς *η*· θάλασσα, θαλάσσης, θαλάσση.

δ') Τὸ μὴ καθαρὸν *α* εἶναι βραχύ· μοῦσα.

ε') Τὸ καθαρὸν *α* εἶναι συνήθως μακρόν· ἡμέρα, οἰκία, θεά'.

§ 5. Παραδείγματα 2) ἀρσενικῶν

α') εἰς—ας

β') εἰς—ης

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ὁ	ταμί-ας	Ἄτρείδ-ης	μαθητ-ῆς	πολίτ-ης
γεν.	τοῦ	ταμί-ου	Ἄτρείδ-ου	μαθητ-οῦ	πολίτ-ου
δοτ.	τῷ	ταμί-α	Ἄτρείδ-η	μαθητ-ῆ	πολίτ-η
αἰτ.	τὸν	ταμί-αν	Ἄτρείδ-ην	μαθητ-ῆν	πολίτ-ην
κλητ.	ὦ	ταμί-α	Ἄτρείδ-η	μαθητ-ὰ	πολίτ-ᾶ

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	ταμί-αι	Ἄτρείδ-αι	μαθητ-αὶ	πολίτ-αι
γεν.	τῶν	ταμι-ῶν	Ἄτρείδ-ῶν	μαθητ-ῶν	πολίτ-ῶν
δοτ.	τοῖς	ταμί-αις	Ἄτρείδ-αῖς	μαθητ-αῖς	πολίτ-αῖς
αἰτ.	τούς	ταμί-ας	Ἄτρείδ-ας	μαθητ-ὰς	πολίτ-ας
κλητ.	ὦ	ταμί-αι	Ἄτρείδ-αι	μαθητ-αὶ	πολίτ-αι

ΣΗΜ. 1. Τὰ περισσότερα πρωτόκλιτα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς—άτης καὶ τὰ εἰς—ίτης ἔχουν τὸ δίχρονον (α, ι) τῆς παραληγοῦσας μακρόν· Σπαστιᾶται, πολῖται.

ΣΗΜ. 2. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἑξῆς· ὁ κοχλίας, ὁ λοχίας, ὁ μανδύας, ὁ νεαίνας, ὁ ταραξίας, ὁ τραυματίας— ὁ Ἀριστείδης, ὁ εἰρηνοδίκης, ὁ καλλιτέχνης, ὁ Μιλτιάδης, ὁ Ὀλυμπιονίκης—ὁ βουλευτής, ὁ γυμναστής, ὁ δικαστής, ὁ διευθυντής, ὁ διοικητής, ὁ κριτής, ὁ λογιστής, ὁ ποιητής, ὁ πωλητής, ὁ φοιτητής—ὁ ἀνθοπώλης, ὁ ἀροτόπώλης, ὁ βιβλιοπώλης, ὁ γεωμέτρης, ὁ γυμνασιάρχης, ὁ δημότης, ὁ κρεοπώλης, ὁ κυβερνήτης, ὁ ναύτης, ὁ νομοθέτης, ὁ νομάρχης, ὁ ὀπλίτης, ὁ στρατιώτης, ὁ σχολάρχης, ὁ τελώνης, ὁ τεχνίτης, ὁ ὑπηρέτης.

§ 6. Αἱ καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι·

α') τῶν εἰς—ας

β') τῶν εἰς—ης

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ας	ης
γεν.	ου	ου
δοτ.	α	η
αἰτ.	αν	ην
κλητ.	α	η ἤ ᾶ

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	αι
γεν.	ων
δοτ.	αις
αἰτ.	ας
κλητ.	αι

§ 7. Παρατηρήσεις περὶ τῶν ἄρσεν. οὐσ. τῆς πρώτης κλίσεως.

Ἐκ τῶν εἰς—ης σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς α βραχὺ καὶ ὄχι εἰς η

α') ὅσα λήγουσι εἰς—της· ποιητής—ὦ ποιητά, πολίτης—ὦ πολίτα. Τὸ οὐσιαστικὸν δεσπότης (= κύριος) ἀναβιβάζει καὶ τὸν τόνον του· ὦ δεσποτᾶ.

β') τὰ εἰς—άρχης, —μέτρης, —πώλης καὶ —ώνης σύνθετα· γυμνασιάρχης—ὦ γυμνασιάρχᾶ, γεωμέτρης—ὦ γεωμέτρᾶ, βιβλιοπώλης—ὦ βιβλιοπῶλᾶ, τελώνης—ὦ τελῶνᾶ.

γ') τὰ ἔθνικα· Πέρσης—ὦ Πέρσα.

§ 8. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως.

Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν

α') ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ καὶ τοῦ ἐνικοῦ

καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, ὀξύνονται· κεφαλῆ, κεφαλῆν, κεφαλῆ—κεφαλαί, κεφαλάς, κεφαλαί·

β') ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ καὶ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται· μαθητοῦ, μαθητῆ—μαθητῶν, μαθηταῖς·

γ') ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται· τῶν δικῶν, τῶν ταμιῶν, τῶν μαθητῶν, τῶν τραπεζῶν·

δ') ἡ κατάληξις ας ἔχει τὸ α μακρόν, οἷα οἰδύποτε πτώσεως καὶ ἂν εἶναι· ὁ Αἰνείας, τῆς χώρας, τοὺς Ἀτρεΐδας, τὰς μούσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1. Συνηρημένα οὐσιαστικὰ τῆς Α' κλίσεως.

§ 1. Μερικὰ οὐσιαστικὰ τῆς πρώτης κλίσεως, τὰ ὅποια ἔχουν α ἢ ε πρὸ τῶν καταλήξεων, συναίρουσιν τὸ α ἢ ε μετὰ αὐτά· διὰ τοῦτο ὀνομάζονται ταῦτα συνηρημένα· Ἀθηνᾶ (Ἀθηνά α), συκῆ (συκέ α).

§ 2. Παραδείγματα:

α') θηλυκῶν

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ἡ	Ἀθηνᾶ	(Ἀθηνά·α)	γῆ	(γέ·α)
γεν.	τῆς	Ἀθηνᾶς	(Ἀθηνά·ας)	γῆς	(γέ·ας)
δοτ.	τῇ	Ἀθηνᾶ	(Ἀθηνά·α)	γῆ	(γέ·α)
αἰτ.	τὴν	Ἀθηνᾶν	(Ἀθηνά·αν)	γῆν	(γέ·αν)
κλητ.	ὦ	Ἀθηνᾶ	(Ἀθηνά·α)	γῆ	(γέ·α)

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄνομ.	ἡ	συκῆ	(συκέ-α)	αἱ	συκαῖ	(συκέ-αι)
γεν.	τῆς	συκῆς	(συκέ-ας)	τῶν	συκῶν	(συκε ὦν)
δοτ.	τῇ	συκῇ	(συκέ α)	ταῖς	συκαῖς	(συκέ αις)
αἰτ.	τήν	συκῆν	(συκέ-αν)	τάς	συκάς	(συκέ-ας)
κλητ.	ὦ	συκῆ	(συκέ α)	ὦ	συκαῖ	(συκέ-αι)

β') ἀρσενικῶν

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄνομ.	ὁ	Ἑρμῆς	(Ἑρμέ-ας)	εἶ	Ἑρμαῖ	(Ἑρμέ-αι)
γεν.	τοῦ	Ἑρμοῦ	(Ἑρμέ-ου)	τῶν	Ἑρμῶν	(Ἑρμε ὦν)
δοτ.	τῷ	Ἑρμῇ	(Ἑρμέ-α)	ταῖς	Ἑρμαῖς	(Ἑρμέ-αις)
αἰτ.	τὸν	Ἑρμῆν	(Ἑρμέ-αν)	τοὺς	Ἑρμάς	(Ἑρμέ-ας)
κλητ.	ὦ	Ἑρμῆ	(Ἑρμέ-α)	ὦ	Ἑρμαῖ	(Ἑρμέ-αι)

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς: ἀμυγδαλή, γαλή (=γάτα), λεοντή, Ναυσικά.

2. Συνηρημένα οὐσιαστικά τῆς Β' κλίσεως.

§ 3. Μερικὰ οὐσιαστικά τῆς δευτέρας κλίσεως, τὰ ἑποῖα ἔχουν ε ἢ ο πρὸ τῶν καταλήξεων, συναίρουν τὸ ε ἢ ο μὲ ἀυτά· διὰ τοῦτο ὀνομάζονται ταῦτα συνηρημένα· ὅστιον (ὅστέ ον) = κόκκαλον, πλοῦς (πλό-ος) = ταξιίδι.

§ 4. Παραδείγματα.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	πλοῦς	(πλό-ος)	τὸ	ὅστιον	(ὅστέ-ον)
γεν.	τοῦ	πλοῦ	(πλό-ου)	τοῦ	ὅστιου	(ὅστέ-ου)
δοτ.	τοῦ	πλόῳ	(πλό φ)	τῷ	ὅστίῳ	(ὅστέ-φ)
αἰτ.	τὸν	πλοῦν	(πλό-ον)	τὸ	ὅστιον	(ὅστέ-ον)

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	πλοῖ	(πλό-οι)	τὰ	ὄστιᾱ	(ὀστέ-α)
γεν.	τῶν	πλῶν	(πλό-ων)	τῶν	ὄστων	(ὀστέ-ων)
δοτ.	τοῖς	πλοῖς	(πλό-οις)	τοῖς	ὄστοις	(ὀστέ-οις)
αἰτ.	τοὺς	πλοῦς	(πλό-ους)	τὰ	ὄστιᾱ	(ὀστέ-α)

ΣΗΜ. Τοιουτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ὁ νοῦς (νόος), ὁ ῥοῦς (ῥόος).

§ 5. Τὰ συννηρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως δὲν ἔχουν κλητικήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Ι. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 1. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει οὐσιαστικὰ καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

§ 2. Τὰ οὐσιαστικὰ τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ἑκατὴ τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν ἀπὸ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ διὰ τοῦτο λέγονται περιπτοσύλλαβα.

§ 3. Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως λήγει εἰς ἓν ἐκ τῶν συμφώνων ν, ρ, σ, ξ, ψ ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω.

§ 4. Τὸ θέμα τῶν οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως συνήθως εὐρίσκεται, ἂν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις.

§ 5. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος ὀνομάζεται χαρακτήρ.

2. Ἀφωνόληκτα.

§ 6. Ὅσα οὐσιαστικὰ τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν χαρακτηριστῆρα ἐν ἓκ τῶν ἀφώνων λέγονται ἀφωνόληκτα.

§ 7. Παραδείγματα :

1) ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ὁ	κόραξ	Ἄραψ	ἡ	πατρίς	ἔρις
γεν.	τοῦ	κόρακ-ος	Ἄραβ-ος	τῆς	πατρίδ-ος	ἔριδ-ος
δοτ.	τῷ	κόρακ-ι	Ἄραβ-ι	τῇ	πατρίδ-ι	ἔριδ-ι
αἰτ.	τὸν	κόρακ-α	Ἄραβ-α	τὴν	πατρίδ-α	ἔρι-ν
κλητ.	ὦ	κόραξ	Ἄραψ	ὦ	πατρίς	ἔρι

Πλήθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	κόρακ-ες	Ἄραβ-ες	αἱ	πατρίδ-ες	ἔριδ-ες
γεν.	τῶν	κοράκ-ων	Ἄράβ-ων	τῶν	πατρίδ-ων	ἔριδ-ων
δοτ.	τοῖς	κόραξι	Ἄραβι	ταῖς	πατρίσι	ἔρισι
αἰτ.	τούς	κόρακ-ας	Ἄραβ-ας	τάς	πατρίδ-ας	ἔριδ-ας
κλητ.	ὦ	κόρακ-ες	Ἄραβ-ες	ὦ	πατρίδ-ες	ἔριδ-ες

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἑξῆς· ὁ ἀνθραξ (ἀνθρακος), ὁ θώραξ (θώρακος), ἡ κλιμαξ (κλιμακος), ὁ μύρμηξ (μύρμηκος), ὁ πίναξ (πίνακος), ἡ πλάξ (πλακός), ἡ σάρξ (σαρκός), ἡ πτέρυξ (πτέρυγος), ὁ τέτιξ (τέτιγος), ἡ φλόξ (φλογός),— ὁ ἦ ἡ βῆξ (βηχός), ὁ ὄνυξ (ὄνυχος),— ὁ Αἰθίοψ (Αἰθίοπος), ὁ Κύκλωψ (Κύκλωπος), ὁ κώνωψ (κώνωπος), ὁ Πέλοψ (Πέλοπος),— ἡ φλέψ (φλεβός), ὁ χάλυψ (χάλυθος),— ὁ γέλωξ (γέλωτος), ὁ ἰδρῶξ (ἰδρῶτος), ἡ ἰσότηξ (ἰσότητος), ὁ λέβηξ (λέβητος)=καζάνι, ὁ τάπηξ (τάπητος), ἡ χάριξ

(χάριτος),—ἡ ἀγγελὰς (ἀγγελάδος), ἡ ἄσπις (ἀσπίδος), ἡ ἑβδομάς (ἑβδομάδος), ἡ ἐλπίς (ἐλπίδος), ἡ μονὰς (μονάδος), ἡ σάνις (σανίδος), ἡ φροντίς (φροντίδος)—ἡ ὄρνις (ὄρνιθος).

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ	ἡμᾶς	ἐλέφας	γέρων
γεν.	τοῦ	ἡμάντ-ος	ἐλέφαντ-ος	γέροντ-ος
δοτ.	τῷ	ἡμάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	γέροντ-ι
αἰτ.	τὸν	ἡμάντ-α	ἐλέφαντ-α	γέροντ-α
κλητ.	ὦ	ἡμᾶς	ἐλέφας	γέρον

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	ἡμάντ-ες	ἐλέφαντ-ες	γέροντ-ες
γεν.	τῶν	ἡμάντ-ων	ἐλεφάντ-ων	γερόντ-ων
δοτ.	τοῖς	ἡμᾶσι	ἐλέφασι	γέρουσι
αἰτ.	τούς	ἡμάντ-ας	ἐλέφαντ-ας	γέροντ-ας
κλητ.	ὦ	ἡμάντ-ες	ἐλέφαντ-ες	γέροντ-ες

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ὁ ἀνδριάς (ἀνδριάντος)—ὁ ἀδάμας (ἀδάμαντος) ὁ γίγας (γίγαντος)—ὁ δράκων (δράκοντος), ὁ θεράπων (θεράποντος), ὁ λέων (λέοντος).

§ 8. Καταλήξεις τῶν ἀφωνολήκτων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι·

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	—	ὄνομ.	ες
γεν.	ος	γεν.	ων
δοτ.	ι	δοτ.	σι
αἰτ.	α	αἰτ.	ας

ΣΗΜ. Τὸ ὄνομα θριξ (=τριχα) κλίνεται ὡς ἐξῆς: θριξ, τριχός, τριχί, τρίχα, θριξ—τριχες, τριχῶν, θριξί, τρίχας, τρίχες.

§ 9. Παράδειγμα:

2) οὐδετέρων.

ὄνομ.	τὸ	κτῆμα	τὰ	κτῆματ-α
γεν.	τοῦ	κτῆματ-ος	τῶν	κτημάτ-ων
δοι.	τῷ	κτῆματ-ι	τοῖς	κτῆμα-σι
αἰτ.	τὸ	κτῆμα	τὰ	κτῆματ-α
κλητ.	ὦ	κτῆμα	ὦ	κτῆματ α

§ 10. Αἱ καταλήξεις τῶν οὐδετέρων οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι.

Ἑνικός

Πληθυντικός

γεν.	ος	ὄνομ., αἰτ., κλητ.	ῆ
δοτ.	ι	γεν.	ων
		δοτ.	σι

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς: τὸ ἄγαλμα, τὸ βῆμα, τὸ βλέμμα, τὸ γάλα (γεν. γάλακτος), τὸ γεῦμα, τὸ γράμμα, τὸ κῦμα, τὸ πρᾶγμα, τὸ σῶμα, τὸ τάγμα. Ἐπίσης δὲ καὶ τὰ ἐξῆς: τὸ γῆρας, τὸ κέρας, τὸ κρέας, τὸ πέρας, τὸ τέρας.

§ 11. Καὶ τῶν τριτοκλίτων οὐδετέρων ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική ἔχουν τὸν ἴδιον τύπον.

§ 12. Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχείαι.

3. Ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα.

α') Ὑγρόληκτα.

§ 13. Τὰ υγρόληκτα ἔχουν θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς τὸ ὑγρὸν ρ.

§ 14. Παραδείγματα.

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ	ῥήτωρ	κλητῆρ	ἄηρ
γεν.	τοῦ	ῥήτορ-ος	κλητῆρ-ος	ἄερ-ος
δοτ.	τῷ	ῥήτορ-ι	κλητῆρ-ι	ἄερ-ι
αἰτ.	τὸν	ῥήτορ-α	κλητῆρ-α	ἄερ-α
κλητ.	ὦ	ῥήτορ	κλητῆρ	ἄηρ

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	ῥήτορ-ες	κλητῆρ-ες
γεν.	τῶν	ῥητόρ-ων	κλητῆρ-ων
δοτ.	τοῖς	ῥήτορ-σι	κλητῆρ-σι
αἰτ.	τοὺς	ῥήτορ-ας	κλητῆρ-ας
κλητ.	ὦ	ῥήτορ-ες	κκητῆρ-ες

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ὁ ἀλέκτωρ, ὁ εἰσπράκτωρ—ὁ λουτήρ, ὁ μνηστήρ, ὁ νιπτήρ, ὁ χαρακτήρ, ὁ ψεκαστήρ—ὁ ἀστήρ (δοτ. πληθ. ἀστράσι).

β') Ἐνρινόληκτα

§ 15. Τὰ ἐνρινόληκτα ἔχουν θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς τὸ ἐνρινον ν.

§ 16. Παραδείγματα.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	χειμῶν	κανῶν	ἀρχιτέκτων
γεν.	τοῦ	χειμῶν-ος	κανόν-ος	ἀρχιτέκτον-ος
δοτ.	τῷ	χειμῶν-ι	κανόν-ι	ἀρχιτέκτον-ι
αἰτ.	τὸν	χειμῶν-α	κανόν-α	ἀρχιτέκτον-α
κλητ.	ὦ	χειμῶν	κανῶν	ἀρχιτέκτων

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	χειμῶν-ες	κανόν-ες	ἀρχιτέκτον-ες
γεν.	τῶν	χειμῶν-ων	κανόν-ων	ἀρχιτεκτόν-ων
δοτ.	τοῖς	χειμῶσι	κανόσι	ἀρχιτέκτοσι
αἰτ.	τοὺς	χειμῶν-ας	κανόν-ας	ἀρχιτέκτον-ας
κλητ.	ὦ	χειμῶν-ες	κανόν-ες	ἀρχιτέκτον-ες

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	σολῆν	ποιμῆν	ἡ	ἀκτίς	ῥίς
γεν.	τοῦ	σολῆν-ος	ποιμέν-ος	τῆς	ἀκτῖ-νος	ῥιν-ός
δοτ.	τῷ	σολῆν-ι	ποιμέν-ι	τῇ	ἀκτῖν-ι	ῥιν-ι
αἰτ.	τὸν	σολῆν-α	ποιμέν-α	τὴν	ἀκτῖν-α	ῥιν-α
κλητ.	ὦ	σολῆν	ποιμῆν	ὦ	ἀκτίς	ῥίς

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	σολῆν-ες	ποιμέν-ες	αἱ	ἀκτῖν-ες	ῥιν-ες
γεν.	τῶν	σολῆν-ων	ποιμέν-ων	τῶν	ἀκτῖν-ων	ῥιν-ῶν
δοτ.	τοῖς	σολῆσ-ι	ποιμέσι	ταῖς	ἀκτίσι	ῥισί
αἰτ.	τοὺς	σολῆν-ας	ποιμέν-ας	τὰς	ἀκτῖν-ας	ῥιν-ας
κλητ.	ὦ	σολῆν-ες	ποιμέν-ες	ὦ	ἀκτῖν-ες	ῥιν-ες

ΣΗΜ. Τοιουτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἑξῆς: ὁ ἀγκῶν (ἀγκῶνος), ὁ ἀγών (ἀγῶνος), ὁ αἰών (αἰῶνος), ὁ ἔλαιων (ἐλαι-

ωνος), ὁ καύσων (καύσωνος), ὁ κώδων (κώδωνος), ὁ ῥώθων (ῥώθωνος), ὁ σάπων (σάπωνος), ὁ χιτών (χιτώνος)—ἡ ἀηδών (ἀηθένος), ὁ βραχίων (βραχίονος), ὁ γείτων (γείτονος), ἡ εἰκὼν (εἰκόνος), ὁ ἠγεμὼν (ἠγεμόνος), ὁ κηδεμὼν (κηδεμόνος), ἡ σταγὼν (σταγόνος), ἡ χελιδὼν (χελιδόνος), ἡ χιὼν (χιόνος)—ὁ Ἕλλην (Ἕλληνος), ὁ μῆν (μηνός), ὁ πυρῆν (πυρῆνος)—ὁ αὐχὴν (αὐχένος), ὁ λιμὴν (λιμένος), ὁ πυθμὴν (πυθμένος), ἡ φρενὴν (φρενός—ὁ δελφίς (δελφίνος), ἡ Σαλαμὶς (Σαλαμίνος), ἡ ἴς (ίνος).

§ 17. Τὸ ὄνομα σωτῆρ ἔχει κλητικὴν σῶτερ.

§ 18. Ὑπολόγητα συγκοπιόμενα εἰς—ηρ.

1) Παράδειγμα·

	<i>Ἐνικὸς</i>	<i>Πληθυντικὸς</i>
ὄνομ.	ὁ πατήρ	οἱ πατέρ-ες
γεν.	τοῦ πατρ-ός	τῶν πατέρ-ων
δοτ.	τῷ πατρ-ι	ταῖς πατέρ-σι
αἰτ.	τὸν πατέρ-α	τοὺς πατέρ-ας
κλητ.	ὦ πάτερ	ὦ πατέρ-ες

2) Κατὰ τὸ οὐκαστικὸν πατήρ (θεμ. πατερ—) κλίνονται καὶ τὰ μήτηρ (θεμ. μητερ—) καὶ θυγάτηρ (θεμ. θυγατερ—).

3) Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ καὶ θυγάτηρ

α') Ἀποβάλλουν (συγκόπτουν) τὸ ε τοῦ θέματος εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε προσλαμβάνουν μετὰ τὸν θέματος καὶ τῆς καταλήξεως ἕν α βραχύ, τὸ ὁποῖον καὶ τονίζεται· πατέρ-σι, μητέρ-σι, θυγατέρ-σι.

ΣΗΜ. Ὡς πρὸς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ συμφωνεῖ μετὰ ταῦτα καὶ τὸ ὄνομα ἄστῆρ· ἄστρά-σι.

4) Τὸ ὄνομα ἀνήρ (θέμ. ἀνερ—) πᾶσχει συγκοπήν τοῦ ε εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ· ἔμετὰ δὲ τὴν συγκοπήν τοῦ ε ἀναπτύσσεται ἐν δ μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ χάριν εὐφωνίας· ἀνήρ, ἀνδρός, ἀνδρῖ, ἀνδρα, ἀνερ—ἀνδρες, ἀνδρῶν, ἀνδράσι, ἀνδρας, ἀνδρες.

4. Σιγμόληκτα.

§ 19. Σιγμόληκτα οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται ὅσα ἔχουν θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς σ. Εἶναι δὲ σιγμόληκτα ὅλα τὰ βαρύτερα οὐδέτερα εἰς—ος, γεν.—ους· ὄρος ὄρους.

§ 20. α') Τὰ εἰς—ος οὐδέτερα οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως ἔχουν θέμα εἰς ες· γένος (θέμ. γενεσ—).

β') Ταῦτα κλίνονται διὰ τῆς προσαρτήσεως εἰς τὸ θέμα τῶν γνωστῶν καταλήξεων τῶν τριτοκλίτων οὐδετέρων (ἐνικ. γεν.—ος, δοτ.—ι—πλήθ. ὄνομ., αἰτ., κλητ.—α, γεν.—ων, δοτ.—σι (κεφ. I' § 10)].

§ 21. Παραδείγματα.

Ἐνικὸς

ὄνομ.	τὸ	ἔτος	μέγεθος
γεν.	τοῦ	ἔτους (ἔτεσ·ος)	μεγέθους
δοτ.	τῷ	ἔτει (ἔτεσ·ι)	μεγέθει
αἰτ.	τὸ	ἔτος	μέγεθος
κλητ.	ὦ	ἔτος	μέγεθος

Πληθυντικός

ὄνομ.	τὰ	ἔτη (ἔτεσ-α)	μεγέθη
γεν.	τῶν	ἔτων (ἑτέσ-ων)	μεγεθῶν
δοτ.	τοῖς	ἔτεσι (ἔτεσσι)	μεγέθεσι
αἰτ.	τὰ	ἔτη	μεγέθη
κλητ.	ὦ	ἔτη	μεγέθη

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· τὸ ἄνθος, τὸ βάλτος, τὸ βέλος, τὸ γένος, τὸ δάσος, τὸ ἔθνος, τὸ θέρος, τὸ κτήνος, τὸ μῖσος, τὸ ὄρος, τὸ πάθος, τὸ πέλαγος, τὸ πλάτος, τὸ πλῆθος, τὸ ὕψος, τὸ χεῖλος.

§ 22. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς—ος οὐδετέρων οὐσιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Ὁ χαρακτήρ σ, δταν εὐρίσκειται κατὰ τὴν κλίσιν μεταξὺ φωνηέντων, ἀποβάλλεται. Τὰ φωνήεντα, τὰ ὁποῖα συναντώνται μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ, συναιροῦνται, ἦτοι τὸ ε+ο εἰς ου, τὸ ε+ι εἰς ει, τὸ ε+α εἰς η, τὸ ε+ο εἰς ω.

β'). Τὰ ὀνόματα ἄνθος, ὄρος, χεῖλος δὲν συναιροῦνται εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· ἀνθέων, ὄρέων, χειλέων.

Β. Φωνηεντόληκτα.

§ 23. Τὰ φωνηεντόληκτα οὐσιαστικὰ τῆς τρίτης κλίσεως λήγουν

α') εἰς—ις, γεν.—εως· πόλις, πόλεως·

β') εἰς—υς, γεν.—εως· πῆχυς, πήχεως·

γ') εἰς—υς, γεν.—υος· ἰχθύς, ἰχθύος·

δ') εἰς—ευσ, γεν.—εως· ἰππεύς, ἰππέως·

ε') εἰς—ους· βοῦς· καὶ

ς') εἰς—ως, γεν.—ως· ἦρωσ, ἦρωσ.

α') Τὰ εἰς *ις*, —γεν.—εως.

§ 24. Παράδειγμα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ἡ	πόλι-ς	αἱ	πόλεις (λε-ες)
τῆς	πόλε-ως	τῶν	πόλε-ων
τῇ	πόλει (λε-ι)	ταῖς	πόλε-σι
τῇν	πόλι-ν	τάς	πόλεις
ᾧ	πόλι	ᾧ	πόλεις

ΣΗΜ. Τοιουτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ἡ ἀνάπαυ-
σις, ἡ θέσις, ἡ λέξις, ἡ λύσις, ὁ ὄφις, ἡ πίστις, ἡ προᾶξις, ἡ
τάξις, ἡ φύσις.

§ 25. Παρατηρήσεις περὶ τῶν εἰς—ις, γεν.—εως οὐ-
σιαστικῶν τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τονίζεται κατ'
ἐξαίρεσιν εἰς τὴν προπικραλήγουσαν, ἄν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι
μακρά.

β') Κατὰ τὴν κλίσιν συναίρουσιν μόνον τὸ ε+ι καὶ ε+ε εἰς εἰ.

β') Τὰ εἰς—υς, γεν.—εως.

§ 26. Παράδειγμα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	ὁ	πήχυ-ς	οἱ	πήχεις (χε-ες)
γεν.	τοῦ	πήχε-ως	τῶν	πήχε-ων
δοτ.	τῷ	πήχει (χε-ι)	τοῖς	πήχε-σι
αἰτ.	τὸν	πήχυ-ν	τοὺς	πήχεις
κλητ.	ᾧ	πήχυ	ᾧ	πήχεις

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ πῆχυς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς.

γ') Τὰ εἰς—υς, γεν.—υος.

§ 27. Παραδείγματα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	ὁ	ἰχθύ-ς	οἱ	ἰχθύ-ες
γεν.	τοῦ	ἰχθύ-ος	τῶν	ἰχθύ-ων
δοτ.	τῷ	ἰχθύ-ϊ	τοῖς	ἰχθύ-σι
αἰτ.	τὸν	ἰχθύ-ν	τοὺς	ἰχθύς
κλητ.	ὦ	ἰχθύ	ὦ	ἰχθύ-ες

ΣΗΜ. Τιοιουτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς: ἡ δοῦς, ἡ ἰσχὺς, ὁ μῦς (=ποντικός), ἡ πληθύς, ὁ στάχυς, ἡ ἄφροῦς.

δ') Τὰ εἰς—εύς, γεν.—έως.

§ 28. Παράδειγμα.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	ὁ	ἱερῶ-ς	οἱ	ἱερεῖς (ρέ-ες)
γεν.	τοῦ	ἱερέ-ως	τῶν	ἱερέ-ων
δοτ.	τῷ	ἱερεῖ (έ-ι)	τοῖς	ἱερεῦ-σι
αἰτ.	τὸν	ἱερέ-α	τοὺς	ἱερεῖς
κλητ.	ὦ	ἱερεῦ	ὦ	ἱερεῖς

ΣΗΜ. Τιοιουτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς: ὁ ἀλιεύς, ὁ βαφεύς, ὁ γονεύς, ὁ γραμματεύς, ὁ γραφεύς, ὁ ἐκλογεύς, ὁ Ἰησεύς, ὁ ἰππεύς, ὁ Ὀδυσσεύς.

ε') Τὰ εἰς—ους.

§ 29. Παράδειγμα.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄνομ.	ὁ	βοῦ-ς	οἱ	βό-ες	
γεν.	τοῦ	βο-ός	τῶν	βο-ῶν	
δοτ.	τῷ	βο-ῖ	τοῖς	βου-σὶ	
αἰτ.	τὸν	βοῦ-ν	τοὺς	βοῦ-ς	
κλητ.	ὦ	βοῦ	ὦ	βό-ες	

ς') Τὰ εἰς—ως, γεν.—ως

§ 30. Παραδείγματα.

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄνομ.	ὁ	ἥρω-ς	οἱ	ἥρω-ες	
γεν.	τοῦ	ἥρω-ος	τῶν	ἡρώων	
δοτ.	τῷ	ἥρω-ῖ	τοῖς	ἥρω-σι	
αἰτ.	τὸν	ἥρω-α	τοὺς	ἥρω-ας	
κλητ.	ὦ	ἥρω-ς	ὦ	ἥρω-ες	

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ ἥρω-ς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ Τρώς, τοῦ Τρώος.

6. Τονισμὸς τῶν μονοσυλλάβων τῆς γ' κλίσεως.

§ 31. Τὰ μονοσύλλαβα τῆς τρίτης κλίσεως εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν καὶ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις εἰς τὴν παρα-

λήγουσαν· μήν, μηνός, μηνί — μηνῶν μηνί· ἀλλὰ μῆνσ, μῆνες, μῆνας.

§ 32. Παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν αἱ ἐξῆς γενικαὶ πλῆθυντικαὶ μονοσυλλαβῶν οὐσιαστικῶν παίδων (ὁ παῖς), Τρώων (ὁ Τρῶς), φώτων (τὸ φῶς ὄτων (τὸ οὖς).

Κ Α Ι Σ Ι Ε Σ Ε Π Ι Θ Ε Τ Ω Ν

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Α '

Ε Π Ι Θ Ε Τ Α Τ Η Σ Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Α Σ Κ Α Ι Σ Ε Ω Σ

Ι. Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 1. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερώνου τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν· ὁ λευκὸς χάρτης, ἡ πονηρὰ ἀλώπηξ, τὸ ψυχρὸν ὕδωρ.

§ 2. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων.

α') ἄλλα μὲν ἔχουν ἰδιαίτερον τύπον διὰ κάθε γένος καὶ λέγονται τρικατάληκτα· ὁ πιστός, ἡ πιστή, τὸ πιστόν — ὁ βαθύς, ἡ βαθεῖα, τὸ βαθύ.

β') ἄλλα δὲ ἔχουν τὸν ἴδιον τύπον διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος, ἰδιαίτερον δὲ διὰ τὸ οὐδέτερον καὶ λέγονται δικατάληκτα· ὁ ἐνδοξός, ἡ ἐνδοξή, τὸ ἐνδοξόν — ὁ ἀληθής, ἡ ἀληθής, τὸ ἀληθές.

γ') ἄλλα δὲ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ διὰ τὰ τρία γένη καὶ λέγονται μονοκατάληκτα· ἀλλὰ τὸ οὐδέτερον τῶν ἐπιθέτων τούτων εἶναι σπάνιον ὁ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

2. Ἀσυναίρετα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως.

α' Τρικατάληκτα.

§ 3. Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως λέγονται ἐκαῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν.

§ 4. Τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνονται ἀκριβῶς, ὅπως τὰ ἄρσενικά καὶ οὐδέτερα οὐσιαστικά τῆς δευτέρας κλίσεως, εἰς δὲ τὸ θηλυκόν, ὅπως τὰ θηλυκὰ οὐσιαστικά τῆς πρώτης κλίσεως.

§ 5. Παραδείγματα.

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ ἅγι-ος	ἡ ἅγι-α	τὸ ἅγι-ον
γεν.	τοῦ ἅγι-ου	τῆς ἅγι-ας	τοῦ ἅγι-ου
δοτ.	τῷ ἅγι-ῳ	τῇ ἅγι-ᾳ	τῷ ἅγι-ῳ
αἰτ.	τὸν ἅγι-ον	τὴν ἅγι-αν	τὸ ἅγι-ον
κλητ.	ὦ ἅγι-ε	ὦ ἅγι-α	ὦ ἅγιον

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ ἅγι-οι	αἱ ἅγι-αι	τὰ ἅγι-α
γεν.	τῶν ἅγι-ων	τῶν ἅγι-ων	τῶν ἅγι-ων
δοτ.	τοῖς ἅγι-οῖς	ταῖς ἅγι-αῖς	τοῖς ἅγι-οῖς
αἰτ.	τοὺς ἅγι-ους	τὰς ἅγι-ας	τὰ ἅγι-α
κλητ.	ὦ ἅγι-οι	ὦ ἅγι-αι	ὦ ἅγι-α

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ καλ-ὸς	ἡ καλ-ῆ	τὸ καλ-ὸν
γεν.	τοῦ καλ-οῦ	τῆς καλ-ῆς	τοῦ καλ-οῦ
δοτ.	τῷ καλ-ῳ	τῇ καλ-ῇ	τῷ καλ-ῳ
αἰτ.	τὸν καλὸν	τὴν καλ-ῆν	τὸ καλ-ὸν
κλητ.	ὦ καλ-ὲ	ὦ καλ-ῆ	ὦ καλ-ὸν

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	καλ-οἱ	αἱ	καλ-αἱ	τὰ	καλ-ὰ
γεν.	τῶν	καλ-ῶν	τῶν	καλ-ῶν	τῶν	καλ-ῶν
δοτ.	τοῖς	καλ-οῖς	ταῖς	καλ-αῖς	τοῖς	καλ-οῖς
αἰτ.	τοὺς	καλ-οὺς	τὰς	καλ-ὰς	τὰ	καλ-ὰ
κλητ.	ὦ	καλ-οἶ	ὦ	καλ-αῖ	ὦ	καλ-ὰ

§ 6. Παρατηρήσεις.

α') Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων τούτων λήγει εἰς ἄ, ἂν πρὸ τοῦ ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχει ε ἢ ι ἢ ρ· εἰ δὲ μή, λήγει εἰς ἠ νέος, νέα, νέον—ἅγιος, ἁγία, ἅγιον—καθαρός, καθαρά, καθαρὸν: πιστός, πιστή, πιστόν, — ὄγδοος, ὄγδοη, ὄγδοον.

β') Ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ θηλυκοῦ τονίζεται εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὀπίσταν καὶ ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ἡ ἁγία—αἱ ἁγίαι, τῶν ἁγίων (ὅπως οἱ ἁγιοί, τῶν ἁγίων).

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς: θερμός, καθαρός, κακός, ξηρός, πικρός, πτωχός, χαμηλός, ψυχρός—ξένος, ἄξιος, πλούσιος, τελευταῖος.

β') Δικατάληκτα

§ 7. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων τῆς δευτέρας κλίσεως δικατάληκτα εἶναι:

α') Ὅλα σχεδὸν τὰ σύνθετα· ὁ ἄπιστος, ἡ ἄπιστος, τὸ ἄπιστον· ἄδικος, ἀδύνατος, διάφορος, ἔνδοξος, εὐφορος, περίφημος, πολῦτιμος·

β') Ὅσα λήγουν εἰς -ιμος· ὁ φρόνιμος, ἡ φρόνιμος, τὸ φρόνιμον· νόμιμος, πένθιμος, χρεῖσιμος, ὠφέλιμος·

γ') τὰ ἐπίθετα βάρβαρος, ἡμερος, ἡσυχος καὶ χέρσος.

3. Συνηρημένα επίθετα τῆς Β' κλίσεως.

§ 8. Παραδείγματα.

Ἑνικὸς

ὄνομ.	δ	χρυσοῦς (χρύσε-ος)	ἡ	χρυσῆ (χρυσέ-α)
γεν.	τοῦ	χρυσοῦ (χρυσέ-ου)	τῆς	χρυσῆς (χρυσέ-ας)
δοτ.	τῷ	χρυσῷ (χρυσέ-φ)	τῇ	χρυσῇ (χρυσέ-α)
αἰτ.	τὸν	χρυσοῦν (χρύσε-ον)	τὴν	χρυσῆν (χρυσέ-αν)
κλητ.			ὦ	χρυσῆ (χρυσέ-α)

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	χρυσοῖ (χρύσε-οι)	αἱ	χρυσαῖ (χρύσει-αι)
γεν.	τῶν	χρυσῶν (χρυσέ-ων)	τῶν	χρυσῶν (χρυσέ-ων)
δοτ.	τοῖς	χρυσοῖς (χρυσέ-οις)	ταῖς	χρυσαῖς (χρυσέ-αις)
αἰτ.	τοὺς	χρυσοὺς (χρυσέ-ους)	τὰς	χρυσᾶς (χρυσέ-ας)
κλητ.			ὦ	χρυσαῖ (χρύσει-αι)

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	τὸ	χρυσοῦν (χρύσε-ον)	τὰ	χρυσᾶ (χρύσει-α)
γεν.	τοῦ	χρυσοῦ (χρυσέ-ου)	τῶν	χρυσῶν (χρυσέ-ων)
δοτ.	τῷ	χρυσῷ (χρυσέ-φ)	τοῖς	χρυσοῖς (χρυσέ-οις)
αἰτ.	τὸ	χρυσοῦν (χρύσε-ον)	τὰ	χρυσᾶ (χρύσει-α)

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	ἡ	ἀργυρᾶ (ἀργυρέ-α)	αἱ	ἀργυραῖ (ἀργυρέ-αι)
γεν.	τῆς	ἀργυρᾶς (ἀργυρέ-ας)	τῶν	ἀργυρῶν (ἀργυρέ-ων)
δοτ.	τῇ	ἀργυρῷ (ἀργυρέ-α)	ταῖς	ἀργυραῖς (ἀργυρέ-αις)
αἰτ.	τὴν	ἀργυρᾶν (ἀργυρέ-αν)	τὰς	ἀργυρᾶς (ἀργυρέ-ας)
κλητ.	ὦ	ἀργυρᾶ (ἀργυρέ-α)	ὦ	ἀργυραῖ (ἀργυρέ-αι)

Ἑνικὸς

ὄνομ.	ὁ	διπλοῦς (διπλό-ος)	ἡ	διπλή (διπλό-η)
γεν.	τοῦ	διπλοῦ (διπλό-ου)	τῆς	διπλῆς (διπλό-ης)
δοτ.	τῷ	διπλῷ (διπλό-ω)	τῇ	διπλῇ (διπλό-η)
αἰτ.	τὸν	διπλοῦν (διπλό-ον)	τὴν	διπλήν (διπλό-ην)
κλητ.			ὦ	διπλή (διπλό-υ)

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ	διπλοῖ (διπλό-οι)	αἱ	διπλοῖ (διπλό-αι)
γεν.	τῶν	διπλῶν (διπλό-ων)	τῶν	διπλῶν (διπλό-ων)
δοτ.	τοῖς	διπλοῖς (διπλό-οις)	ταῖς	διπλαῖς (διπλό-αις)
αἰτ.	τοὺς	διπλοῦς (διπλό-ους)	τάς	διπλαῖς (διπλό-ας)
κλητ.			ὦ	διπλαῖ (διπλό-αι)

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	τὸ	διπλοῦν (διπλό-ον)	τὰ	διπλᾶ (διπλό-α)
γεν.	τοῦ	διπλοῦ (διπλό-ου)	τῶν	διπλῶν (διπλό-ων)
δοτ.	τῷ	διπλῷ (διπλό-ω)	ταῖς	διπλοῖς (διπλό-οις)
αἰτ.	τὸ	διπλοῦν (διπλό-ον)	τὰ	διπλᾶ (διπλό-α)

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· χαλκοῦς, (χάλκεος), κυανοῦς (κυάνεος), σιδηροῦς (σιδήρεος), ῥοδόχρους (ροδόχρως), ἀπλοῦς, τριπλοῦς κλπ.

§ 9. Τὸ εα τοῦ θηλυκοῦ τῶν εἰς - οὐς (εος) ἐπιθέτων συναίρεται εἰς η, ἐὰν δὲν προγγήται ρ· χρυσοῆ (χρυσέα), ἀλλὰ ἀργυροῆ (ἀργυρέα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ

§ 1. Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικόν καὶ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν.

§ 2. Τὰ θηλυκὰ καὶ τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως κλίνονται κανονικῶς κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν.

Ι. Τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

α') Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -ντ

§ 3. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα λέγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ

α') εἰς ας, -ασα, -αν· πᾶς, πᾶσα, πᾶν

β') εἰς -εις, -εσσα, -εν· χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν·

γ') εἰς -ων, -ουσα, -ον· ἑκών, ἑκοῦσα, ἑκόν.

§ 4. Παραδείγματα.

Ἐνικός

ὄνομ.	ὁ	πᾶς	ἡ	πᾶσ-α	τὸ	πᾶν
γεν.	τοῦ	παντ-ὸς	τῆς	πάσ-ης	τοῦ	παντ-ὸς
δοτ.	τῷ	παντ-ὶ	τῇ	πάσ-ῃ	τῷ	παντ-ὶ
αἰτ.	τὸν	πάντ-α	τὴν	πᾶσ-αν	τὸ	πᾶν
κλητ.	ὦ	πᾶς	ὦ	πᾶσ-α	ὦ	πᾶν

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	πάντ-ες	αἱ	πᾶσ-αι	τὰ	πάντ-α
γεν.	τῶν	πάντ-ων	τῶν	πασ-ῶν	τῶν	πάντ-ων
δοτ.	τοῖς	πᾶσι	ταῖς	πάσ-αις	τοῖς	πᾶσι
αἰτ.	τοῖς	πάντ-ας	τάς	πάσ-ας	τὰ	πάντ-α
κλητ.	ὦ	πάντ-ες	ὦ	πᾶ-σαι	ὦ	πάντ-α

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	χαρῖει-ς	ἡ	χαρῖεσσ-α	τὸ	χαρῖ-εν
γεν.	τοῦ	χαρῖεντ-ος	τῆς	χαρῖέσσ-ης	τοῦ	χαρῖεντ-ος
δοτ.	τῷ	χαρῖεντ-ι	τῇ	χαρῖέσσ-ῃ	τῷ	χαρῖεντ-ι
αἰτ.	τὸν	χαρῖεντ-α	τὴν	χαρῖέσσ-αν	τὸ	χαρῖεν
κλητ.	ὦ	χαρῖεν	ὦ	χαρῖέσσ-α	ὦ	χαρῖεν

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	χαρῖεντ-ες	αἱ	χαρῖεσσαί	τὰ	χαρῖεντ-α
γεν.	τῶν	χαρῖέντ-ων	τῶν	χαρῖεσσ-ῶν	τῶν	χαρῖέντ-ων
δοτ.	τοῖς	χαρῖε-σι	ταῖς	χαρῖέσσ-αις	τοῖς	χαρῖε-σι
αἰτ.	τοῖς	χαρῖεντ-ας	τάς	χαρῖέσσας	τὰ	χαρῖεντ-α
κλητ.	ὦ	χαρῖεντ-ες	ὦ	χαρῖεσσαί	ὦ	χαρῖεντ-α

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ἄπας, ἄπασα, ἄπαν· ἐκὼν, ἐκούσα, ἐκόν· ἄκων, ἄκουσα, ἄκων· ἄστε-
ροίς, ἄστερόεσσα, ἄστερόεν· φωνήεις (=δ ἔχων φωνήν),
φωνήεσσα, φωνήεν.

§ 5. Ἡ γενική καὶ δοτική πληθυντική τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ
οὐδετέρου τοῦ ἐπιθέτου πᾶς τονίζεται παρὰ τὸν κανόνα εἰς τὴν
παραλήγουσαν.

β') Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς-ν

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	μέλα-ς	ἡ	μέλαιν-α	τὸ	μέλαν
γεν.	τοῦ	μέλαν-ος	τῆς	μελαίν-ης	τοῦ	μέλαν-ος
δοτ.	τῷ	μέλαν-ι	τῇ	μελαίν-ῃ	τῷ	μέλαν-ι
αἰτ.	τὸν	μέλαν-α	τῶν	μέλαιν-αν	τὸ	μέλαν
κλητ.	ὦ	μέλας	ὦ	μέλαιν-α	ὦ	μέλαν

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	μέλαν-ες	αἱ	μέλαιν-αι	τὰ	μέλαν-α
γεν.	τῶν	μελάν-ων	τῶν	μελαιν-ῶν	τῶν	μελάν-ων
δοτ.	τοῖς	μέλα-σι	ταῖς	μελαίν-αις	τοῖς	μέλα-σι
αἰτ.	τούς	μέλαν-ας	τάς	μελαίν-ας	τὰ	μέλαν-α
κλητ.	ὦ	μέλαν-ες	ὦ	μέλαιν-αι	ὦ	μέλαν-α

γ') Τὰ εἰς υς, γεν. -εος

§ 6. Παραδείγματα.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	βαθῶ-ς	ἡ	βαθεῖ-α	τὸ	βαθῶ
γεν.	τοῦ	βαθέ-ος	τῆς	βαθεί-ας	τοῦ	βαθέ-ος
δοτ.	τῷ	βαθεῖ (θέ-ι)	τῇ	βαθεί-α	τῷ	βαθεῖ
αἰτ.	τὸν	βαθῶ-ν	τῆν	βαθεί-αν	τὸ	βαθῶ
κλητ.	ὦ	βαθῶ	ὦ	βαθεῖ-α	ὦ	βαθῶ

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	βαθεῖς (θέ-ες)	αἱ	βαθεῖ-αι	τὰ	βαθέ-α
γεν.	τῶν	βαθέ-ων	τῶν	βαθει-ῶν	τῶν	βαθέ-ων
δοτ.	τοῖς	βαθέ-σι	ταῖς	βαθεί-αις	τοῖς	βαθέ-σι
αἰτ.	τοὺς	βαθεῖς	τὰς	βαθεί-ας	τὰ	βαθέ α
κλητ.	ὦ	βαθεῖς	ὦ	βαθει-αι	ὦ	βαθέ-α

Ἐνικός

ὄνομ.	ὁ	ἡμῖς-ς	ἡ	ἡμίσει-α	τὸ	ἡμῖς
γεν.	τοῦ	ἡμίσε-ος	τῆς	ἡμίσει-ας	τοῦ	ἡμίσε-ος
δοτ.	τῷ	ἡμίσει (σε-ι)	τῇ	ἡμίσει α	τῷ	ἡμίσει
αἰτ.	τὸν	ἡμῖς-ν	τὴν	ἡμίσει-αν	τὸ	ἡμῖς
κλητ.	ὦ	ἡμῖς	ὦ	ἡμίσει-α	ὦ	ἡμῖς

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	ἡμίσεις (σε-ες)	αἱ	ἡμίσει-αι	τὰ	ἡμίση (σε-α)
γεν.	τῶν	ἡμίσε-ων	τῶν	ἡμίσει-ῶν	τῶν	ἡμίσε-ων
δοτ.	τοῖς	ἡμίσε-σι	ταῖς	ἡμίσει-αις	τοῖς	ἡμίσε-σι
αἰτ.	τοὺς	ἡμίσεις	τὰς	ἡμίσει-ας	τὰ	ἡμίση
κλητ.	ὦ	ἡμίσεις	ὦ	ἡμίσει-αι	ὦ	ἡμίση

ΣΗΜ. Τιοιουτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· βαρύς, βραδύς, γλυκύς, δασύς, εὐρύς, ὀξύς, παχύς, πλατύς—θῆλυς, θήλεια, θῆλυ.

§ 7. Παρατηρήσεις περὶ τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως.

α) Τὸ α τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων τούτων εἶναι βραχύ, πᾶσᾶ, γλυκεῖᾶ.

β) Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ θηλυκοῦ τονίζεται εἰς τὴν

λήγουσαν και περισπάται· πασῶν, χαρισσῶν, μελαινῶν, γλυκειῶν.

2. Δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς Γ' κλίσεως

Τὰ εἰς·ων, -ον γεν. ονος (θ. εἰς ον) και τὰ εἰς·ην, -εν, γεν. ενος (θ. εἰς εν)

§ 8. Παράδειγμα.

Ἐνικὸς

ὄνομ.	δ,	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον
γεν.	τοῦ	τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ	εὐδαίμων-ος
δοτ.	τῷ	τῇ	εὐδαίμων-ι	τῷ	εὐδαίμων-ι
αἰτ.	τὸν	τὴν	εὐδαίμων-α	τὸ	εὐδαιμον
κλητ.	ὦ		εὐδαιμον	τὸ	εὐδαιμον

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ,	αἱ	εὐδαίμων-ες	τὰ	εὐδαίμων-α
γεν.	τῶν		εὐδαιμόν-ων	τῶν	εὐδαιμόν-ων
δοτ.	τοῖς	ταῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	εὐδαίμο-σι
αἰτ.	τούς	τάς	εὐδαίμων-ας	τὰ	εὐδαίμων-α
κλητ.	ὦ		εὐδαίμονες	ὦ	εὐδαίμων-α

§ 9. Θέμα εἰς -εν ἔχει τὸ ἐπίθετον δ, ἡ ἄρρην, τὸ ἄρρεν, τὸ ὁποῖον κλίνεται ὁμαλῶς ὡς ἐξῆς· ὁ ἄρρην, τοῦ ἄρρενος, τῷ ἄρρενι, τὸν ἄρρενα, ὦ ἄρρεν.—οἱ ἄρρενες, τῶν ἄρρένων, τοῖς ἄρρεσι, τοὺς ἄρρενας, ὦ ἄρρενες.—Τὸ ἄρρεν, τοῦ ἄρρενος, τῷ ἄρρενι, τὸ ἄρρεν, ὦ ἄρρεν—τὰ ἄρρενα, τῶν ἄρρένων, τοῖς ἄρρεσι, τὰ ἄρρενα, ὦ ἄρρενα.

§ 10. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα εἰς-ων, -ον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· ὁ, ἡ εὐδαίμων, ὦ εὐδαίμον, τὸ εὐδαίμον—ὁ, ἡ μεγαλόφρον, ὦ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ὁ ἀγνώμων, τὸ ἄγνωμον—ὁ εὐγνώμων, τὸ εὐγνώμον—ὁ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον—ὁ νοήμων, τὸ νοήμον—ὁ παράφρον, τὸ παράφρον—ὁ πείσμων, τὸ πείσμον—ὁ σῶφρον, τὸ σῶφρον.

β') Τὰ εἰς -ης -ες (θέμα εἰ, εσ)

§ 11. Παράδειγμα.

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ὁ	ἡ	εὐγενῆς	τὸ	εὐγενές
γεν.	τοῦ	τῆς	εὐγενοῦς (νέ-ος)	τοῦ	εὐγενοῦς
δοτ.	τῷ	τῇ	εὐγενεῖ (νέ-ι)	τῷ	εὐγενεῖ
αἰτ.	τὸν	τὴν	εὐγενῆ (νέ-α)	τὸ	εὐγενές
κλητ.	ὦ		εὐγενές	ὦ	εὐγενές

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	οἱ,	αἱ	εὐγενεῖς (νέ-ες)	τὰ	εὐγενῆ (νέ-α)
γεν.	τῶν		εὐγενῶν (νέ-ων)	τῶν	εὐγενῶν
δοτ.	τοῖς,	ταῖς	εὐγενέ-σι	τοῖς	εὐγενέ-σι
αἰτ.	τούς,	τάς	εὐγενεῖς	τά	εὐγενῆ
κλητ.	ὦ		εὐγενεῖς	ὦ	εὐγενῆ

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς· ἀληθής,

ἀσθενής, ἐπιμελής, εὐπειθής, εὐσεβής, εὐφυής, ὑγιής, ἀκανθώδης, αὐθάδης, δασώδης, εὐώδης, πλήρης, συνήθης.

§ 12. Παρατηρήσεις.

α') Τὸ εα συναιρεῖται ἢ εἰς ἄ ἢ εἰς η, δταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἢ ε· τὸν ὑγιᾶ ἢ ὑγιῆ.

β') Τὰ σύνθετα βαρύτερα ἐπίθετα εἰς -ης, ες ἀναβιάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου· ὁ συνήθης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες. Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ώδης· ὁ, ἢ εὐώδης, ὦ εὐῶδες, τὸ εὐῶδες.

3. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

§ 13. Τὰ συνηθέστερα ἐκ τῶν μονοκατάληκτων ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι τὰ ἑξῆς·

α') ὁ, ἢ ἄρπαξ, γεν. τοῦ, τῆς ἄρπαγος·

β') ὁ, ἢ βλάξ, γεν. τοῦ, τῆς βλακός·

γ') ὁ, ἢ νῆσις, γεν. τοῦ, τῆς νήσιδος·

δ') ὁ, ἢ φυγᾶς, γεν. τοῦ, τῆς φυγάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 1. Τὰ ἐπίθετα ὁ πολὺς, ἢ πολλή, τὸ πολὺ καὶ ὁ μέγας, ἢ μεγάλη, τὸ μέγα κλίνονται ἀνωμάλως.

§ 2. Τὸ ἐπίθετον πολὺς, πολλή, πολὺ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου

Δ. Φιλικῶν—Ἑλλήν. Γραμματικῆ

4

κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν ἐκ θέματος πολυ-, τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν ἐκ θέματος πολλο-. Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	πολύς	ἡ	πολλή	τὸ	πολὺ
γεν.	τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
δοτ.	τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
αἰτ.	τὸν	πολὺν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολὺ
κλητ.	ὦ	πολὺ	ὦ	πολλή	ὦ	πολὺ

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαι	τὰ	πολλά
γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
δοτ.	τοῖς	πολλοῖς	ταῖς	πολλαῖς	τοῖς	πολλοῖς
αἰτ.	τούς	πολλοὺς	τάς	πολλάς	τὰ	πολλά
κλητ.	ὦ	πολλοὶ	ὦ	πολλαὶ	ὦ	πολλά

§ 3. Τὸ ἐπίθετον ὁ μέγας, ἡ μεγάλη, τὸ μέγα σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ μεγα—κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν καὶ τοῦ μεγαλο—κατὰ δευτέραν κλίσιν.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	μέγας	ἡ	μεγάλη	τὸ	μέγα
γεν.	τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
δοτ.	τῷ	μεγάλῳ	τῇ	μεγάλῃ	τῷ	μεγάλῳ
αἰτ.	τὸν	μέγαν	τὴν	μεγάλην	τὸ	μέγα
κλητ.	ὦ	μεγάλε	ὦ	μεγάλη	ὦ	μέγα

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	μεγάλοι	αἱ	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα
γεν.	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων
δοτ.	τοῖς	μεγάλοις	ταῖς	μεγάλαις	τοῖς	μεγάλοις
αἰτ.	τοὺς	μεγάλους	τὰς	μεγάλας	τὰ	μεγάλα
κλητ.	ὦ	μεγάλοι	ὦ	μεγάλαι	ὦ	μεγάλα

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

§ 1. Ὅλαι αἱ μετοχαὶ ἔχουν τρία γένη καὶ ἰδιαίτερον τύπον δι' ἕκαστον γένος, ἤτοι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρόπον τινὰ ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα.

§ 2. Ἐκ τῶν μετοχῶν ὅσαι λήγουν εἰς -μενος, μένη, μενον, κλίνονται ὡς ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως· ὁ γραφόμενος, ἡ γραφομένη, τὸ γραφόμενον—ὁ πεπαιδευμένος, ἡ πεπαιδευμένη, τὸ πεπαιδευμένον—ὁ τιμώμενος, ἡ τιμωμένη, τὸ τιμώμενον—ὁ καλούμενος, ἡ καλουμένη, τὸ καλούμενον—ὁ δηλούμενος, ἡ δηλουμένη, τὸ δηλούμενον.

§ 3. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως ὅσαι λήγουν

α') εἰς -ων, -ουσα, -ον· ὁ γράφων, ἡ γράφουσα, τὸ γράφον—ὁ εἰπών, ἡ εἰποῦσα, τὸ εἰπόν·

β') εἰς -ῶν ᾧσα, ᾧν· ὁ τιμῶν, ἡ τιμῶσα, τὸ τιμῶν·

γ') εἰς -ῶν, οὔσα, οὔν· ὁ παρακαλῶν, παρακαλοῦσα, τὸ παρακαλοῦν—ὁ δηλῶν, ἡ δηλοῦσα, τὸ δηλοῦν·

δ') εἰς -ας, -ασα, -αν· ὁ κινδυνεύσας, ἡ κινδυνεύσασα, τὸ κινδυνεῦσαν·

ε') εἰς -εἰς, -εἶσα, -έν· ὁ θεραπευθεῖς, ἡ θεραπευθεῖσα, τὸ θεραπευθέν.

§ 4. Παραδείγματα.

Ἑνικός

ὄνομ.	ὁ	γράφων	ἡ	γράφουσα	τὸ	γράφον
γεν.	τοῦ	γράφοντος	τῆς	γραφοῦσης	τοῦ	γράφοντος
δοτ.	τῷ	γράφοντι	τῇ	γραφοῦσῃ	τῷ	γράφοντι
αἰτ.	τὸν	γράφοντα	τὴν	γράφουσαν	τὸ	γράφον
κλητ.	ὦ	γράφων	ὦ	γράφουσα	ὦ	γράφον

Πληθυντικός

ὄνομ.	οἱ	γράφοντες	αἱ	γράφουσαι	τὰ	γράφοντα
γεν.	τῶν	γραφόντων	τῶν	γραφουσῶν	τῶν	γραφέντων
δοτ.	τοῖς	γράφουσι	ταῖς	γραφοῦσαις	τοῖς	γράφουσι
αἰτ.	τούς	γράφοντας	τάς	γραφοῦσας	τὰ	γράφοντα
κλητ.	ὦ	γράφοντες	ὦ	γράφουσαι	ὦ	γράφοντα

Ἑνικός

τιμῶν	καλῶν	γράψας	διδαχθεῖς
τιμῶντος	καλοῦντος	γράψαντος	διδαχθέντος
τιμῶντι	καλοῦντι	γράψαντι	διδαχθέντι
τιμῶντα	καλοῦντα	γράψαντα	διδαχθέντα
τιμῶν	καλῶν	γράψας	διδαχθεῖς

Πληθυντικός

τιμῶντες	καλοῦντες	γράψαντες	διδαχθέντες
τιμῶντων	καλούντων	γραψάντων	διδαχθέντων
τιμῶσι	καλοῦσι	γράψασι	διδαχθεῖσι
τιμῶντας	καλοῦντας	γράψαντας	διδαχθέντας
τιμῶντες	καλοῦντες	γράψαντες	διδαχθέντες

§ 5. Τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς.

§ 6. Τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν ἡ κατάληξις α τοῦ θηλυκοῦ εἶναι βραχεῖα· λυθεῖσα.

ΣΗΜ. Τοιοῦτοτρόπως κλίνονται καὶ αἱ ἐξῆς μετοχαί: ὁ ἀνατρεφόμενος, ὁ ἐργαζόμενος—ὁ δαπανώμενος, ὁ ἐρωτώμενος—ὁ κρατούμενος, ὁ τιμωρούμενος—ὁ ἀξιούμενος, ὁ ἐναντιούμενος, ὁ ζημιούμενος, ὁ στεφανούμενος—ὁ βαδίζων, ὁ προσέχων, ὁ τρέχων—ὁ εὐρών, ὁ ἄλαβων, ὁ μαθὼν—ὁ δαπανῶν, ὁ σιωπῶν, ὁ τολμῶν—ὁ βοηθῶν, ὁ προσπαθῶν—ὁ ἀξιῶν, ὁ ἐκπληρῶν—ὁ ἀκούσας—ὁ δαπανήσας, ὁ θεραπευθεὶς, ὁ τελεσθεὶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

§ 1. Τὰ ἐπίθετα ἔχουν τρεῖς βαθμούς, ἤτοι τὸν θετικόν, τὸν συγκριτικόν καὶ τὸν ὑπερθετικόν·

§ 2. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα παραθετικά.

§ 3. Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται, ἀφ' οὗ εἰς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ γένους τοῦ θετικοῦ προστεθοῦν αἱ κατάληξεις -τερος, τέρα, τερον διὰ τὸ συγκριτικόν καὶ -τατος τάτη, τατον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

θ. ξηρο·,	ξηρό·τερος,	ξηρό·τατος
θ. γλυκυ·,	γλυκύ·τερος,	γλυκύ·τατος
θ. εὐγενεσ·,	εὐγενέσ·τερος,	εὐγενέσ·τατος

§ 4. Ὁ χαρακτήρ τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ο πρὸ

τῶν καταλήξεων τερως -τατος μένει μὲν ἀμετέβλητος, ἂν γὰρ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά, ἐκτείνεται δὲ εἰς ὦ, ἂν εἶναι βραχεῖα· ξηρός, ξηρότερος, ξηρότατος—ἔνδοξος, ἐνδοξότερος, ἐνδοξότατος—νεός, νεώτερος, νεώτατος.—γενναῖος, ζωηρός, σκληρός, ὑψηλός, φωτεινός—θερμός, λεπτός, μακρός, μικρός, πικρός—δροσερός, εὐφορος, τρυφερός, φοβερός.

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -ιος, -ικος καὶ -ιμος ἐπίθετα ἔχουν τὸ ἴδιον τῆς παραληγουσῆς βραχύ· λόγιος, πλούσιος, τίμιος—φρόνιμος, ὠφέλιμος, χρήσιμος—ἠθικός, λογικός, φιλικός.

§ 5. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ εἰς -ης, -ες (θεμ. εἰς εσ) ἐπίθετα σχηματίζουν τὰ παραθετικά των εἰς ἑστέρος, ἑστατος καὶ τὰ ἐξῆς·

α') Τὰ εἰς -ων, -ον (γεν. -ονος)· σώφρων, σωφρονέστερος, σωφρονέστατος—εὐδαίμων.

β') Τὸ ἐπίθετον ἀπλοῦς· ἀπλούστερος (ἀπλοέστερος), ἀπλούστατος (ἀπλοέστατος).

§ 6. Τὰ ἐξῆς ἐπίθετα σχηματίζουν τὰ παραθετικά των μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας·

ἴδιος	ἰδιαίτερος	ἰδιαίτατος
κακός	χειρότερος	κάκιστος, χείριστος
καλός	καλύτερος	κάλλιστος
μέγας	μεγαλύτερος	μέγιστος
μικρός	μικρότερος	μικρότατος, ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὀλιγώτερος	ὀλίγιστος
πολύς	πλειότερος, περισσότερος	πλειστός
ὑψηλός	ὑψηλότερος	ὑψηλότατος, ὕψιστος
ταχύς	ταχύτερος	ταχύτατος, τάχιστος
φίλος	—	φίλιτατος

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 1. Ἄντωνυμιαί λέγονται αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας θέτομεν ἀντὶ τῶν ὀνομάτων.

§ 2. Αἱ ἀντωνυμιαί εἶναι διαφόρων εἰδῶν, ἤτοι δεικτικαί, προσωπικαί, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικαί.

§ 3. Δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί εἶναι αἱ ἐξῆς· α') ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο· β') αὐτός, αὐτή, αὐτό· γ') οὗτος αὕτη, τοῦτο· δ') τόσος, τόση, τόσον.

§ 4. Ἡ ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
τούτον	ταύτην	τούτον	τούτους	ταύτας	ταῦτα

§ 5. Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ πρώτου προσώπου εἶναι ἐγώ, τοῦ δευτέρου σὺ καὶ τοῦ τρίτου αὐτός, αὐτή, αὐτό. Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

α' πρόσωπον β' πρόσωπον γ' πρόσωπον

Ἐνικὸς

ἐγώ	σὺ	αὐτός	αὐτή	αὐτό
ἐμοῦ ἢ μοῦ	σοῦ	αὐτοῦ ἢ τοῦ	αὐτῆς ἢ τῆς	αὐτοῦ ἢ τοῦ
ἐμοὶ ἢ μοὶ	σοὶ	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
ἐμὲ ἢ με	σε	αὐτὸν ἢ τὸν	αὐτὴν ἢ τὴν	αὐτό ἢ τὸ

Πληθυντικὸς

ἡμεῖς	ὕμεῖς ἢ σεῖς	αὐτοὶ	αὐταὶ	αὐτὰ
ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν ἢ τῶν αὐτῶν ἢ τῶν αὐτῶν ἢ τῶν	αὐτῶν	ἡτῶν
ἡμῖν	ὕμῖν	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
ἡμᾶς ἢ μᾶς	ὕμᾶς ἢ σᾶς	αὐτοὺς ἢ τοὺς	αὐτὰς ἢ τὰς	αὐτὰ ἢ τὰ

§ 6. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἐξῆς: α') τίς, τί; — β') ποῖος, ποία, ποῖον; — γ') πόσος, πόση, πόσον;

§ 7. Ἡ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν ὡς ἐξῆς:

ἄρσ.—θηλ. οὐδ.

ἄρσ.—θηλ. οὐδ.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	τίς	τί	τίνες	τίνα
γεν.	τίνος	τίνος	τίνων	τίνων
δοτ.	τίνι	τίνι	τίσι	τίσι
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα

§ 8. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἐξῆς: α') τίς, τί—β') ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα.

§ 9. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν ὡς ἐξῆς:

ἄρσ.—θηλ. οὐδ.

ἄρσ.—θηλ. οὐδ.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄνομ.	τί	τί	τινὲς	τινὰ
γεν.	τινὸς	τινὸς	τινῶν	τινῶν
δοτ.	τινὶ	τινὶ	τισὶ	τισὶ
αἰτ.	τινὰ	τί	τινὰς	τινὰ

§ 10. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἑξῆς : α') ὅστις, ἧτις, ὅ, τι—β) ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον—γ') ὅσος, ὅση, ὅσον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΡΗΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς

α') ἐνεργητικὰ ἢ ἐνεργητικῆς διαθέσεως· ταῦτα σημαίνουν ὅτι ἐν πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα ἐνεργεῖ· γράφω.

β') παθητικὰ ἢ παθητικῆς διαθέσεως· ταῦτα σημαίνουν ὅτι ἐν πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα παθαίνει κάτι τι ἀπὸ ἄλλο· διδάσχομαι.

γ') μέσα ἢ μέσης διαθέσεως· ταῦτα σημαίνουν ὅτι ἐν πρόσωπον ἢ ζῶον ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργειά του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον· κτενίζομαι.

δ') οὐδετέρα ἢ οὐδετέρας διαθέσεως· ταῦτα σημαίνουν ὅτι ἐν πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· ὑγιαίνω.

§ 2. Ἐκ τῶν ῥημάτων.

α') ὅσα εἰς τὸ πρῶτον ἐνικλὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν εἰς—ω λέγονται ἐνεργητικῆς φωνῆς· γράφω.

β') ὅσα εἰς τὸ πρῶτον ἐνικλὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν εἰς—μαι λέγονται μέσης φωνῆς· γράφομαι.

§ 3. Κάθε ῥήμα ἔχει διαφόρους τύπους, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ ἐγκλίσεις, οἱ χρόνοι, οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ πρόσωπα.

§ 4. Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τρεῖς, ἦτοι ἡ ὀριστικὴ, ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ.

§ 5. Οἱ χρόνοι εἶναι ἑπτὰ, ἦτοι ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός,

δ μέλλων, δ άόριστος, δ παρακείμενος, δ ύπερσυντέλικος και δ τετελεσμένος μέλλων.

§ 6. Οι άριθμοι είναι δύο, ήτοι δ ένικός και δ πληθυντικός.

§ 7. Τα πρόσωπα είναι τρία, ήτοι τδ πρώτον, τδ δεύτερον και τδ τρίτον.

§ 8. Η διάθεσις, ή φωνή, ή έγκλισις, δ χρόνος, δ έριθμός και τδ πρόσωπον λέγονται με μίαν λέξιν παρεπόμενα (δηλ. παρακολουθήματα) τού ρήματος.

Αύξεις.

§ 9. Είς τόν παρατατικόν και τέν άόριστον τής όριστικής τδ θέμα των ρημάτων λαμβάνει εις τήν άρχήν αύξησιν.

§ 10. Η αύξεις είναι δύο ειδών, συλλαβική και χρονική.

α') Συλλαβική αύξεις είναι ή συλλαβή έ, τήν όποίαν θέτομεν εις τήν άρχήν τού θέματος εις τέν παρατατικόν και άόριστον τής όριστικής των ρημάτων εκείνων, των όποιων τδ θέμα άρχίζει άπό σύμφωνον λύω, έλυ-ον, έ-λυσα.

ΣΗΜ. Τα ρήματα, τά όποια άρχίζουν άπό ρ, διπλασιάζουν αυτδ μετά τήν πρόσληψιν τής συλλαβικής αύξησης: όρίπτω, έρριπτον, έρριψα.

β'). Χρονική αύξεις είναι ή μεταβολή (συνήθως έκτασις) τού άρκτικού φωνήεντος ή διφθόγγου τού θέματος.

§ 11. Δια τήν χρονικήν αύξησιν μεταβάλλονται

τδ	α	εις	η	άκούω	ήκουόν
τδ	αι	εις	η	αισθάνομαι,	ήσθανόμεην
τδ	αυ	εις	ηυ	αυξάνω,	ηυξανον
τδ	ε	εις	η	έλπίζω,	ήλπιζον
τδ	ευ	εις	ηυ	εϋχομαι,	ηυχόμεην
τδ	ο	εις	ω	όρίζω,	ώριζον
τδ	οι	εις	ω	οικώ,	ώκουν

§ 12. Τὰ σύνθετα μὲ προθέσεις ῥήματα καὶ τὰ περισσό-
τερα ἐκ τῶν παρασυνθέτων, τὰ ὅποια γίνονται ἀπὸ λέξεις συν-
θέτους μὲ προθέσεις, λαμβάνουν τὴν αὔξησιν μετὰ τὴν πρόθεσιν·
καταγράφω, κατέγραφον, — προορίζω προώριζον.

§ 13. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον
συνθετικὸν δὲν εἶναι πρόθεσις, λαμβάνουν τὴν αὔξησιν εἰς τὴν
ἀρχὴν· δυστυχῶ (ἐκ τοῦ δυστυχῆς), ἐδυστύχησα — οἰκοδομῶ,
ὠκοδόμησα.

§ 14. Μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ
ε, ἔχουν αὔξησιν εἰ ἀντὶ η· ἔχω, εἶχον — ἐργάζομαι, εἰργαζό-
μην — ἐλκύω, εἴλκυον.

Τύπος βραυτόνου ῥήματος

	<i>Ἐνεστώσ</i>	<i>Παρατατικὸς</i>	<i>Μέλλον σιγμιαῖος</i>	<i>Μέλλον ἔξακολουθητικ.</i>
<i>Ὀριστικὴ</i>	λύ-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύουσι ἢ λύουν	ἔλυ-ον ἢ ἔλυα ἔλυ-ες ἔλυ-ε ἔλυ-ομεν ἢ ἔλυα- [μεν ἔλυ-ετε ἢ ἔλύατε	θά λύσω θά λύσης θά λύση θά λύσωμεν θά λύσητε ἢ θά [λύσετε θά λύσωσι ἢ θά [λύσουν	θά λύω θά λύης θά λύη θά λύωμεν θά λύητε ἢ θά λύετε θά λύωσιν ἢ θά [λύουν
<i>ὑποτακτικὴ</i>	λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν λύ-ητε ἢ λύετε λύ-ωσι ἢ λύουν			
<i>Προστακτικὴ</i>	λύ-ε ἢ νά λύης ἄς λύη λύ-ετε ἢ νά λύη- [τε ἢ νά λύετε ἄς λύωσι ἢ ἄς [λύουν			
<i>Μετοχὴ</i>	ὁ λύ-ων ἡ λύουσα τὸ λύων			

φωνηεντολήκτου. Ἑνεργητικὴ φωνή.

Ἀόριστος πρῶτος	Παρακείμενος	ὑπερσυντέλικος	Μέλλον τετελειωμένος
ἔλυ-σα	ἔχω λύσει	εἶχον ἢ εἶχα λύσει	θά ἔχω λύσει
ἔλυ-σεσ	ἔχεις λύσει	εἶχες λύσει	θά ἔχῃς λύσει
ἔλυ-σε	ἔχει λύσει	εἶχε λύσει	θά ἔχῃ λύσει
ἔλύ-σαμεν	ἔχομεν λύσει	εἵχομεν ἢ εἵχαμεν [λύσει	θά ἔχομεν λύσει
ἔλύ-σατε	ἔχετε λύσει	εἵχετε ἢ εἵχατε [λύσει	θά ἔχητε ἢ θά ἔχε- [τε λύσει
ἔλυ-σαν	ἔχουσι ἢ ἔχουν [λύσει	εἶχον ἢ εἶχαν [λύσει	θά ἔχώσι ἢ θά ἔχουν [λύσει
λύ-σω λύ-σης λύ-ση			
λύ-σωμεν λύσητε ἢ λύσετε λύ-σωσι ἢ λύσουν			
λύσον ἢ νά λύσης ᾧς λύση			
λύσατε ἢ νά λύ- σητε ἢ νά λύ-σετε ᾧς λύσωσι ἢ ᾧς [λύσουν			
ὁ λύ-σας			
ἡ λύ-σασα			
τὸ λῦ-σαν			

Τύπος βαρυτόνου ῥήματος

	<i>Ἑνεστώς</i>	<i>Παρατατικός</i>	<i>Μίλλων στιγμιαίος</i>	<i>Μίλλων ἐξακολουθητικ.</i>
<i>Ὀριστική</i>	παιδευ-ομαι παιδευ-εσαι παιδευ-εται παιδευ-όμεθα παιδευ-εσθε παιδευ-ονται	ἐπαιδευ-όμην ἐπαιδευ-εσο ἐπαιδευ-ετο ἐπαιδευ-όμεθα ἐπαιδευ-εσθε ἐπαιδευ-οντο	θά παιδευθῶ θά παιδευθῆς θά παιδευθῆ θά παιδευθῶμεν θά παιδευθῆτε θά παιδευθῶσι ἢ θά παιδευθούην	θά παιδεύομαι θά παιδευ-ησαι ἢ θά παιδεύεσαι θά παιδεύηται ἢ θά παιδεύεται θά παιδευῶμεθα θά παιδεύησθε ἢ θά παιδεύεσθε θά παιδεύονται
<i>Ἑποτακτική</i>	παιδευ-ωμαι παιδευ-ησαι ἢ παιδεύεσαι παιδευ-ηται ἢ παι- δεύεται παιδευ-ώμεθα παιδευ-ησθε ἢ παιδεύεσθε παιδευ-ώνται			
<i>Προστακτική</i>	νά παιδεύησαι ἢ νά παιδεύεσαι ᾧς παιδεύεται ἢ ᾧς παιδεύηται νά παιδεύησθε ἢ νά παιδεύεσθε ᾧς παιδεύονται			
<i>Μετοχή</i>	ὁ παιδευ-όμενος ἡ παιδευ-ομένη τὸ παιδευ-όμενον			

φωνηεντολήκτου. Μέση φωνή.

<i>Παθητικός άορι- στος πρώτος</i>	<i>Παρακείμενος</i>	<i>Υπερσυντέλικος</i>	<i>Μέλλων τετελεσμένος</i>
έπαιδεύ-θην	έχω παιδευθῆ	είχον ἢ εἶχα παι- δευθῆ	θα έχω παιδευθῆ
έπαιδεύ-θης	έχεις παιδευθῆ	είχες παιδευθῆ	θα έχῃς παιδευθῆ
έπαιδεύ-θη	έχει παιδευθῆ	είχε παιδευθῆ	θα έχη παιδευθῆ
έπαιδεύ-θημεν	έχομεν παιδευθῆ	είχομεν ἢ εἶχαμεν παιδευθῆ	θα έχωμεν παιδευθῆ
έπαιδεύ-θητε	έχετε παιδευθῆ	είχετε ἢ εἶχατε παιδευθῆ	θα έχητε ἢ θα έχετε παιδευθῆ
έπαιδεύ-θησαν	έχουσι ἢ έχουν παιδευθῆ	είχον ἢ είχαν παι- δευθῆ	θα έχουσι ἢ θα έχουν παιδευθῆ
παιδευ-θῶ παιδευθῆς παιδευθῆ			
παιδευθῶμεν παιδευθῆτε παιδευθῶσι ἢ παι- δευθούν			
νά παιδευθῆς ἄς παιδευθῆ			
νά παιδευθῆτε νά παιδευθῶσι ἢ ἄς παιδευθούν			
ό παιδευ-θεις			
ῆ παιδευ-θεισα			
τό παιδευ-θέν			

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΛΟΓΟΥ

Α΄ Προθέσεις.

§ 1. Αἱ προθέσεις εἶναι δύο εἰδῶν, κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

α΄) Κύριαι προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς 18· ἐν, εἰς, ἐκ ἢ ἐξ, σύν—πρό, πρὸς, ὑπέρ—ἀνά, κατά, διὰ, μετὰ, παρὰ—ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περὶ—ἀπό, ὑπό.

β΄) Καταχρηστικαὶ προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς· ἄνευ, χωρὶς, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, μέχρι, πλήν.

Β΄ Ἐπιρρήματα.

§ 2. Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι τεσσάρων εἰδῶν :

1) Τοπικά· ἀντικρῦ, ἐπάνω, ἀριστερά, δεξιὰ, ἐδῶ, ἐκεῖ, ἐντός, ἐνταῦθα, ἔξω, κάτω, μακρὰν, πλησίον, παντοῦ πέραν κλπ.

2) Χρονικά· αὖριον, ἀργά, ἄλλοτε, ἔπειτα, εὐθύς, ἐφέτος, πάντοτε, πέρουσι, σήμερον, χθὲς κλπ.

3) Τροπικά· ἀκριβῶς, δικαίως, κρυφίως, σωρηδὸν κλπ.

4) Ποσοτικά· ἀρκετὰ, δὶς, λίαν, ὀλίγον, πολὺ, πολ-
λάκις κλπ.

Γ΄ Σύνδεσμοι

§ 3. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν διὰ νὰ συνδέουν ἢ λέξιν μὲ λέξιν ἢ πρότασιν μὲ πρότασιν.

§ 4. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν σημασίαν των εἶναι·

α΄) Συμπλεκτικοί· καί, οὔτε, μήτε. β΄) Ἀντιθετικοί· μέν, δέ, ἀλλά, ὁμως, ἂν καί, μολονότι. γ΄) Διαξενκτικοί· ἢ, εἴτε—εἴτε. δ΄) Συμπερασματικοὶ ἢ συλλογιστικοί· ἄρα, λοιπόν, ὥστε. ε΄) Ὑποθετικοί· ἐὰν ἄν. ς΄) Εἰδικός· ὅτι. ζ΄) Αἰτιολογικοί· διότι, ἐπειδὴ. η΄) Χρονικοί· ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ὁπόταν, πρὶν, ἀφοῦ, ἕως, ὅτου, μέχρις ὅτου. θ΄) Τελικοί· ἵνα, ὅπως, νά, διὰ νά.

ΤΕΛΟΣ

305

1605

6135

€18

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΖΗΚΑΚΗ

Δ. ΦΙΛΙΚΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Γης και Δης Δημοτικού σχολείου	»	8.—
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Εης και Ξης Δημοτικού σχολείου	»	12.50

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΑΡΡΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ διὰ τὴν Γην καὶ Δην Δημοτικῶ με εἰκόνας Δρ.	»	7.50
» διὰ τὴν Εην καὶ Ξην Δημοτικῶ	» »	15.—
» διὰ τὴν Α' Ἑλλην. Σχολείου	» »	9.—
» διὰ τὴν Β' » »	» »	13.60
» διὰ τὴν Γ' » »	» »	16.20
» ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ διὰ τὴν Α' Ἐμπορ. Σχολ.	»	15.—
» » » Β' » »	» »	15.—
» Μεγάλη τῶν Ἠπειρῶν με εἰκόνας	»	100.—
ΧΑΡΤΗΣ τῆς Ἀττικῆς νεώτατος	»	10.—
ΟΔΗΓΟΣ » »	»	5.—
ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ὄψομετρικὸς	»	10.—
ΠΑΛΙΡΡΟ-Ι-ΚΑ φαίνόμενα τοῦ Εὐρίπου	»	2.50

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

ΟΡΘΟΔΟΣΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ	»	5.—
---------------------------------	---	-----

ΚΑ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ. Διὰ τὰ δημο- τικὰ σχολεῖα.	»	7.50
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ. Διὰ τὰ δημο- τικὰ σχολεῖα	»	7.50
ΣΤΟΙΧ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	»	8.—

Χ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΟΥ

Νέον Σύστημα ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ διὰ τὴν Β' δημοτικῶ	»	5.—
Νέον Σύστημα ΑΡΙΘ. ΑΣΚΗΣΕΩΝ διὰ τὴν Γ' Δημοτ.	»	5.—
» » » » » Δ' »	»	5.—

ΑΝΤ. Ν. ΧΩΡΑΦΑ

ΘΕΟΙ καὶ ΗΡΩΕΣ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων διὰ τὴν Γ' τάξ. Δημοτ.	»	6.50
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ διὰ τὴν Δην τάξιν	»	7.50
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ διὰ τὴν Ε' τάξιν	»	7.50
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ διὰ τὴν Ξην τάξιν	»	12.—